ŞİZOFRENGİ

bütünüyle kuşkudayız

KADINLAR VE DEVLET

DELİLİĞİN DİYALEKTİĞİ

MAMA BEA

BASTIM - YATTIM

ASOSYALİST MANİKFESTO

haziran/temmuz 1994 sayı 14 fiyatı 30.000 tl. (kdv dahil)

Bir parçalanış, bir yitiş
Olabilir mi - zaman geçti mendirekteki korkunç leke
duruyor
Acılar dinlendi, yeniden başlamalıyız -

Edip Cansever

Bir de varmış, iki de, diğer sayılar da
Hatta hayatta sadece sayılar varmış.
Başka da birşey yokmuş. Kalmamış.
Günlerden bir gün - bütün develer talk showcu iken - kırmızı kapaklı derginin biri, aydınger güruhu halinde gayri nizami bir biçimde **Beşiktaş Akdoğan sok. No:11**'deki entegre tesislerden yola koyulmuş. Az gitmişse ayakkabılarla, uz gitmişse belediye otobüsüyle fakat dere-tepe kalmadığı için olsa olsa ana-avrat düz giderek Cağaloğlu diye bir yere varmış. Bir de ne görsün? (Şimdi buna waov diyorlar) Cağaloğlu semalarından "dü bara, pencüse" nidaları yükselmekteymiş. Yaa!
Çünkü "piyasa çok durgun abi"ymiş.
Herkes tavla oynamaktaymış.
Orada bir Balamir abi varmış. Ona demiş ki:"Balamir abi. Balamir abi. Çok dağınığım hele beni bir monte ediversene."
Balamir abi gülmüş ."Hah" demiş.
"Zamane dergisi işte. Eskiden böyle miydi ya?"
"Hele beni monte ediversene"ymiş. Lafa bak. Seni bi monte ediveririm, aklın şaşar." diye de eklemiş.
Balamir abi yeni lisan ile eski dili birbirine karıştıranlardan hoşlanmazmış,ama montaj sorunlarına duyarsız kalması da söz konusu değilmiş.
Balamir Abi montaja düşkünmüş, "peki" demiş.
Bunu duyan kırmızı kapaklı dergi kendisine sahip çıkan ve onu şehir denen bilim-kurgu filminin içinden Cağaloğlu'na kadar getiren **MED Yayıncılık**'ın zarfından çıkarak montaj masasına uzanmış. (Şimdi bu bölümü masal sonrası kuşağı erotik biçimde algılamıştır mutlaka.Hah ha. Öyle birşey yok. Yakalandınız. Yakalandınız.)
Neyse ki Balamir Abi sizin gibi düşünmediğinden kırmızı kapaklı dergi güruhunu astrolonlar üzerinde nizami bir hale getirmiş de sorun hallolmuş. (Hangi sorun hallolmuş ? Onu bilmiyoruz.)
Sonra birlikte **Yalçın Ofset**'e gitmişler.
Yılmaz Dinçberk ve saz ark., onları bekliyormuş.
Balamir Abi, dergiyi Yılmaz Bey'e teslim etmesin mi ?.
Yılmaz Bey de, e, artık akşam olduğu için ve bir tek atması zorunlu hale geldiğinden matbaayı kapatıp çıkmasın mı ?
Kırmızı kapaklı dergi de, orada ıssız acun galmasın mı ?
Yaa!
Sen zavallı dergiyi orada makinelerin arasında yalnız bırakıp çık. Olmaz ki ! Hayır olmaz ki !
Zaten **Yazı İşleri Müdürü Ayşegül Akyapraklı** hanımefendiden yıllardır haber alamıyor.
Dergi orada sabaha kadar üşümez mi?
Üşür tabii.
Tiril tiril titremez mi? Titrer tabii. Tabii, tabii.
Sonra sabah olmuş. Balamir abi ve Yılmaz Dinçberk ve ork.a paraları ödenmiş.
Masal da burada bitmiiş.
Dergi çıkmış kitapçı vitrinine.
Bu kıssadan hisse senedi çıkaranlar da erip murad 131'lerine kerevetlerine gitmişler.
Gitsinler.
Bize masallarımızı bıraksınlar da,nereye giderlerse gitsinler.

BU BİR FANTASTİK ÖYKÜ DEĞİL

Bu bir fantastik öykü değil. Kesinlikle değil. 23 Haziran 1994 tarihli Cumhuriyet gazetesinde Yurdagül Erkoca imzalı bir haber var. Başlığı şöyle: *"'Suyuna sahip çık' kampanyasını başlatan Beyoğlu Platformu, üç gün süreyle halka conta dağıtacak. Bozuk bir conta, bir tanker su demek."*

Haberde bir de fotoğraf yer alıyor.

Fotoğrafta ise bir miktar *"sanatçı, sinemacı, bar sahibi ve demokratik kuruluş temsilcisi"* bir masanın arkasında sıralanmış olarak görünüyor.

Masada *"beyaz bir örtü, bir lavabo, birkaç musluk ve bol miktarda conta"* var.

Habere göre bir yüksek mimar contaların öneminden bahsediyor önce, toplananlara.

Ardından olaylar aynen şöyle gelişiyor: *" Dolayısıyla 'conta deyip geçme' gerçeğiyle yüz yüze kalınıyor. Açıklamalardan sonra, daha önceden oluşturulan üçer kişilik conta ve broşür dağıtım grupları, Beyoğlu'nun ara sokaklarına dağılıyor".*

Gözlerinizi yumun ve hayal edin ne olur: Conta Timleri, ellerinde contalarıyla sokaklarda dolaşıyorlar.

Beyoğlu'nda barları, meyhaneleri ve çağdaş (çürümüş) yaşamlarımızı kurtarma platformları oluşturuluyor. Çok sivil platformlar, bunlar.

İlk etkinliklerinden biri de gerçekten çok göz kamaştırıcı. Büyüleyici bir eylem. 1. Beyoğlu Conta Bayramı. Biraraya gelip bir uzmanın önderliğinde contaların musluklara nasıl takılacağını öğrendikten sonra Beyoğlu'nun arka sokaklarına dağılıp conta dağıtıyorlar. Böylece ne oluyor? Beyoğlu'nun arka sokaklarında oturanlarda conta bilinci (c.b. İngilizce okunsun lütfen) gelişiyor. Çok çılgınca bir fikir gerçekten. İnanılmaz bir sivil eylem. Tahayyül ötesi. Beyoğlu'ndan öteye, örneğin Ümraniye'ye ya da Parseller'e gidemiyorlar. Çünkü orada "kent yoksulları" oturuyor. Bu "kent yoksulları" utanmadan gidip Refah'a oy verdiler. Eskiden onlara "işçi" denirdi, ama şimdi yerel seçim sonuçları alınmış durumda ve yeni bir kategorimiz oldu: Kent yoksulları. Arta kalanlara da "yurttaş" denmeye başlandı.

Bir yanda sayısı binlere varan faili meçhuller, Güneydoğu'dan akan kan ırmakları, otobüs terminallerinde, tuvaletlerde, garajlarda, turistik yörelerde sürekli patlayan bombalar. Öte yanda ellerinde conta torbalalarıyla Beyoğlu'nda dolaşan *"sanatçı, sinemacı, bar sahibi ve demokratik kuruluş temsilcileri".*

▼ Yokuş aşağı giden frenleri patlamış bir arabadayız hepimiz. Henüz hayattayız. Bu nedenle gözlerimiz açık. Görebiliyoruz. Gördüklerimiz ise inanılir gibi değil. Ölen köpeği için Üniversiteye heykel diktirmeye heveslenen başsavcılar,heykellere tüküren belediye başkanları,sayısı milyonlara varan yeni işsizler, borsa şirketlerinin yönetim kurullarında yer alan eski partizanlar, din tüccarları, takiyyeciler, iflaslar, bono kuyrukları, yirmi marklık tasarrufu olduğu için her gün heyecanla markta yükselme düşleri kuran orta sınıflar, cuntacılar, contacılar, bütün yatırımını "nedense" ABD'de yapan başbakanlar...
Artık olan bitenleri yazıya dökmenin de pek bir anlamı kalmadı.
Yazılarda kirlenmiş ruhlarımızı temizliyoruz. Sonuçta bir bok olduğu yok. Keselim bu hikayeyi burada.
Hepimiz aynı arabadayız işte.
Çarpınca tamamen açılacak Pandora'nın kutusu bu gidişle...
Gelelim bize

▼ Ne durumdayız?
İzmir'e ve Ankara'ya gittik, haziran ayında. Söyleştik. Çok güzeldi.
Üç kitap çıkardık.
Söyleşilere ve kitaplara gösterdiğiniz ilgi için çok çok teşekkür ederiz.

▼ Dergi ve kitapları kesinlikle bulabileceğiniz yerleri yineleyelim:
Ankara: **Dost, Cem İnaltong(2873O7O)**
İstanbul: **Pandora,Pentimento,Akyüz,Şafak,Gençlik, Gençler ve Mephisto**
İzmir: **Kabile,Konak,İleri**
Eskişehir: **Kibele**
Bursa: **Ezgi**
Adana: **Ekin**
Aydın: **Hasan Demir (2252916)**
Edirne: **Ali Tarhan (2l31OO6)**
Antalya: **Mustafa Şafak (242Ol49)**
Manisa: **Tülay Yalçıner(2333392)**

▼ Diğer şehirlerden kitaplar ve dergilerin dağıtımı konusunda yardımcı olmak isteyenler için telefon numaramız
O.2I2.260 40 00 ve/veya 26O 68 49

▼ Bu sayıyı çıkarırken şunları yaptık:
Aya baktık,"ne olacak bu gezegenin hali" tarzında sohbetler ettik, en çok aşk üzerine konuştuk. Şeker mantıdan Şefik'e terastan anahtar attık,o da çiğ börekleri yukarı getirdi.

▼ Bu esnada teypte şunlar çalıyordu:
Screaming Jay Hawkins, Crash Test Dummies, Tears For Fears, Orhan Gencebay, Musa Eroğlu, The The, Waterboys, Gülşen Kutlu, New Order, Simply Red, Alice In Chains, Soundgarden, Toni Childs, Lloyd Cole, Depeche Mode, Smiths, TC, Bu arada,içinden aşk geçiren herkese,aşka tutuna(maya)nlara, bir önerimiz var: Paul Weller'in Wild Wood'unu mutlaka dinleyin,mutlaka...

▼ Bu sayıda ikinci sayıdan bu yana dergimizi basan matbaacımız Yılmaz Dinçberk, aramıza yazar olarak katılıyor: "Bastım-Yattım"

▼ Fransa'dan bir "deli" müzisyenin hikayesi ve bir şarkısının sözleri yer alıyor: Mama Bea - La Folle

▼ New York'dan bir "deli" var : Alıp Götürdüler Seni, J.C.

▼ Bir de Bakırköy'den : Devlet ve Kadınlar, A.A

▼ Pendik Tuzla'da 20-22 yaş arası gençlerin kurduğu bir tiyatro grubunun kendi ağızlarından öyküsü var : Tiyatro Sabri Amca

▼Diğer yazılar, Edirne, Datça, Eskişehir, Hamzallı köyü, New York, Londra , Kızılay- Huzur Evi ve İstanbul'dan gönderildi.

DELİLİĞİN DİYALEKTİĞİNİ YENİDEN KURMAK

Tarihsel kanıtlara bakılırsa, onyedinci yüzyıla değin diyalektik bir delilik kavramı vardı; bu kavram aklın yitirilmesi ve budalalık ile peygamberlik ve kahinlik öğelerini biraraya getiriyordu.
Akıl çağının başlaması, insanlığın delilikle iletişiminin sona ermesi anlamına geldi ve buna diyalektiğin çözülmesi eşlik etti: Delilik yalnızca bir utanç simgesi haline geldi ve deliler kapatma evlerine yığıldılar.
Deliler tekrar sokaklara geri döndüklerine göre, delilikle iletişimimizi yeniden kurmaktan, yani diyalektiği yeniden inşa etmekten kazanabileceklerimizi araştırmaya başlamalıyız.
Deliliğin eskiden değer verilen yönlerinin incelenmesi yararlı bir çıkış noktası olabilir.

Binlerce yıl, diyalektik bir delilik kavramı varoldu: Aklın yitirilmesi ve budalalıkla peygamberlik ve kahinliği biraraya getiren bir kavramdı bu. Onyedinci yüzyılda Akıl Çağının başlaması, insanlığın delilikle iletişiminin sona ermesi anlamına geldi ve buna diyalektiğin çözülmesi eşlik etti: Delilik yalnızca bir utanç ve küçümseme simgesi haline geldi; deliler gündelik hayattan uzaklaştırılarak kapatma evlerine yığıldılar.

Deliler bir kez daha sokaklarda. Ge-

çen yirmi yılda 300 binden fazla kişi kamusal ruh sağlığı kurumlarından dışarı salındı (Süregen Akıl Hastalarının Salınması, 1974). Delilerin toplumun içine doluşmasına tıp mesleğinin ve kamuoyunun ilk tepkisi, deliliğin bir patoloji olduğu ve varoluştan silinmesi gerektiği şeklindeki düşünceyi süreklileştirmek oldu. Bu görüş tümüyle geçersiz olmamakla birlikte, delilikle iletişimimizi yeniden kurmaktan (yani diyalektik kavramı yeniden inşa etmekten) kazanılabilecek olası yararları görmezden geldiği söylenebilir. Bu makale, Batı düşüncesinde "deliliğin diyalektiği" üzerine tarihsel kanıtları inceleyecek ve bu diyalektiğin yok edilmesine neden olan etkenleri tanımlayacaktır. Ayrıca, deliliğin eskiden değer verilen ve bugün çağdaş bir bağlamda iletişimin yeniden kurulmasına dayanak olabilecek yönleri üzerinde duracaktır.

I.
DİYALEKTİĞİN TARİHSEL ÖRNEKLERİ

George Rosen (1968) eski Filistinlilerde peygamberle deli arasındaki bağlantılara işaret eder. İbranicedeki delilik sözcüğü ("meshugga") genellikle peygamberleri ve onların eylemlerini anlatmak için kullanılır. Kanıtlara bakılırsa, peygamberler müzik ve dans aracılığıyla kendilerini bir cinnet (ya da delilik) durumuna sokar, bu sırada kehanetlerini açıklarlardı.

Markos İncilinde bize söylendiğine göre İsa'nın kutsallığını ilk tanıyan kişi "günahkar ruhlu bir adam", yani bir deliydi (Szasz, 1970). Günahkar ruhlar İsa'yı her gördüklerinde yere kapanıp "Sen Tanrının Oğlusun" diye bağrışıyorlardı.

Yunanlılarda deliliğe ilişkin "Homerik görüş", deliliğin dıştan gelen ya da doğaüstü kökenleri olduğu kanısındaydı (Simon, 1966). Dionysos (ya da Bacchus), insanlığa şarap sağlanmasıyla ilişkilendirilmiştir ve şarap insanları çıldırtabilirse de (örneğin, Pentheus bir Bacchanelia'ya katılan Thebaili kadınlar tarafından parçalanmıştır). Yunanlılar onun etkisi altındaki insanların genellikle kendi gerçeklerini ya da otantik arzularını (şarabın hakikatı') dışavurduklarını da gördüler.

"Platonik" delilik görüşü "Homerik" görüşün üstüne geldi. Platon iki delilik biçimi arıyordu: İnsani hastalıklardan kaynaklananlar ve kutsal bozukluklardan kaynaklananlar (Simon, 1973). Phaedrus'da Socrates en büyük nimetlerimizin delilikten geldiğini iddia eder. Ve sayar:
(a) Kahince delilik
(b) "Telestik" ya da kuttörensel delilik (Diyonizyak kuttörenlerle karşılaştırın)
(c) Şairane delilik ("esin")
(d) Sevda deliliği

İlginçtir, Socrates deliliği akılcılığa ve gerçekliğin açığa çıkarılmasına adanmış bir felsefe için aranan bir özellik olarak kabul ediyordu. Açıkçası, belli oranda delilik duygusunun ve esrimesinin akılcı şemasının temel bileşenleri olduğuna inanıyordu.

Muhammedci edebiyat genellikle delilik ile kehanet ve azizlik arasında bağlantılar kurar (Welsford, 1935). Masal kahramanı bir Arap, "Mecnun Behlül" ya da "Deli Behlül" şöyle betimlenmiştir: "Tekmelenip alay edilse de, büyük bir hazırcevaplık yeteneğine sahiptir, hadisler söyleyebilir ve zeki bir karakter uzmanı olarak kendini gösterir." Daha sonra bu ad "deli-veli"yi belirten genel bir terim olarak kullanılır hale geldi. İslam Ansiklopedisi (1960) az ya da çok Behlül'e benzeyen iki kişi daha sayar: Abu Dulama, Abu Damdam.

Ortaçağların İrlanda edebiyatı "baş şairdi, tüm İrlanda'nın delisiydi." diye Comgan-Mac-da Cherda'dan söz eder. Saray soytarılarıyla esin dolu şairlerin kimi zaman bir ve aynı kişi olduklarını düşündüren kanıtlar vardır. Fergus'un Ölümü'nde betimlenen bir cüce-soytarı hem bir "sanat-adamı" ya da hem de bir "bilim adamı" ya da kendine özgü içgörülerle donanmış palyaço, biri olarak görünür. İskoç şiiri de peygamberimsi delilere göndermeler içerir. St. Kentigern'in Hayatları'nda (12. yüzyıl) Kral Rederech'in sarayında hem dalkavuk, hem de kahin olarak görev yapan Laloecen adlı bir deli üzerine kısa bir öykü de bulunur.

Delinin kutsallıkla bağlantısına karşın, çeşitli kaynaklardan anlaşıldığına göre, genellikle halk ondan çekiniyordu: "Günahkarlıkla temas gibi kutsallık da tehlikeliydi ve kaçınılmalıydı" (Rosen, 1968). Tarih boyunca delilere herhangi bir rol ya da mevki verilmedi; genellikle alay ve küçümseme nesnesi oldular ve halkın eğlence konusu olmaktan kurtulamadılar. Aristophanes'in Kuşlar'ından bir sahne gösteriyor ki, delilerin taşlarla kovalanmaları sıradan bir olaydı. Enid Welsford (1935) halk inanışlarındaki deli tipinin genellikle topluluğun günah keçisi kuttörenlerinde merkezi bir figür olduğuna dikkati çekmiş, bu deli tipinin atasının, deliliği onu tanrılara adanmış ve insan topluluğu için gereksiz kıldığından, katledilmek üzere seçilen köy-delisi olabileceği varsayımında bulunmuştur.

Kısa olarak özetlenmekle birlikte, deliliğin diyalektik bileşenlerini göstermek için verilen tarihsel

kanıtlar yeterlidir: Buna göre, delilik birbirine karşıt iki öğeyi biraraya getiriyordu; kahinlikle birlikte aklın yitirilmesi ve gerçekleri görme yeteneği. Ayrıca bu durum toplumun delileri (şu ya da bu zamanda veya aynı anda) kah azizler, kah paryalar olarak ele alınması şeklinde ortaya çıkmıştır.

II.
DELİLİĞİN ZAFERİ:
Ortaçağ sonları ve Rönesans başları Üzerine Bir İnceleme

Şimdi Ortaçağ Sonu ve Rönesans başlarının delisi (ya da abdalı) üzerinde duracağız; çünkü deliliğin diyalektiği ve delilikle iletişim bu dönem sırasında doruğa çıkmıştı ve ironik olarak, bu dönem geçtikçe diyalektik de çözüldü.

Kimi figürler çağlarının varsayımlarını ve savlarını, arzularını ve nostaljilerini simgesel olarak temsil etmek üzere seçilirler (kral, şövalye, çoban, vahşi, sanatçı, uşak, tüccar); onun (deli) zamanının düşüncelerini sahnedeki öteki kişilerden daha iyi ifade ettikleri görülmektedir (Swain, 1932).

Deliliğin zaferini açıklayan neydi? Kesin olan şu ki, delilerin büyük çoğunluğunun toplumdaki rolleri antikiteden beri hissedilir bir değişikliğe uğramamıştı. Tehlikeli olanlar dışında deliler ya sokakta dolaşmaya bırakılmışlar (eğer yoksulsalar) ya da akrabaları tarafından bakılmışlardı (eğer varlıklıysalar). Tehlikeliler ya hapsedilmiş ya da büyük kentlerde bulunan tek tük hastanelere (örneğin, Londra'daki St. Mary of Bethlehem (ya da "Bedlam") tıkılmışlardı. Almanya ve İngiltere'deki dolaşıp duran gezgin ve yoksul delilere, sadaka alabilsinler diye, resmi nişanlar verilmişti.

Water Kaiser (1963) Ortaçağ dünyasının deliye karşı tutumunu şöyle özetlemişti:

"Sözleri ve eylemlerinin aptallığından dolayı genellikle alay edilmiş, davranışlarından dolayı genellikle acınmış; kimi zaman Tanrı'nın özel himayesi altında olduğu düşünüldüğünden, saygı gösterilmişti. Bütün bu üç nedenden dolayı da hoşgörülmüştü."

Bu alıntıda deliliğin tarihsel diyalektik biçimlenmesinin anlatıldığına dikkat edin; o bir yandan bir aşağılanma konusu olmaya devam ederken, öte yandan bir övgü ve arzu konusunu temsil ediyordu.

Birçok yazara göre (Foucault, 1965; Mora, 1975; Rosen, 1968) deliliği tahta oturtan şey eski Ortaçağ düzeninin yıkılması ve sonuçta ortaya çıkan dönemin umutsuzluk ve kaosuydu. Bununla birlikte bu makale, bu dönem boyunca delilik bağlamı içinde bulunan geleneksel diyalektiğin "Halkadamı"nda içe alınmaya başladığını öne sürmektedir. Ortaçağ sonu ile Rönesans başı, iki dünya görüşü (dinsel anlayış ve hümanistik anlayış) arasındaki bağlantıyı temsil ediyordu. Ortaçağ'ın dinsel dünyası insanı gereksiz, günahkar ve değersiz olarak görürken, Rönesans'ın hümanistik yönelimli kültürlü insanın yaratıcılığı ve düşgücüne dayanmıştı. Bundan dolayı ortalama yurttaş iki felsefe arasında (değersiz insana karşılık yaratıcı insan) sıkışıp kalmıştı ki, bunun esası da tarihsel diyalektik delilik anlayışını oluşturan bir şey (değersiz deliye karşılık yaratıcı deli) olarak betimlenmişti.

Bu dönem boyunca deliliğin başlıca ele alınış tarzlarına bakalım. Okur edebiyatta delinin rolünün daha çok kötücül bir figürden, içgörülü ve yaratıcı bir kişiliğe doğru ilerlediğini görecektir ve bu kabaca dinsel bir dünyadan hümanistik odaklı bir dünyaya geçişe karşılık gelir.

Ortaçağ sonları (13.yüzyıl) deliliğe kusurlar hiyerarşisinde bir yer veriyordu. "Deliler taklit bir günah oluştururlar; kötülükler yapmayı tasarlarlar: İradeleri hatalıdır" (Swain, 1932). Tanrı'yı görme yeteneğinde olmadığından, deli yeryüzünde rahat yaşama veya cennete ulaşma olasılığından yoksun bırakılır.

İngiliz oyunlarında Kötü Ruh ya da Kötülük genellikle bir soytarı olarak çizilir (Busby, 1928). "Suçlu deli" modelinin en iyi örneği Brant'ın Narrenschiff ya da "Gemi veya Deliler"idir. (1494). O, delilerde komik bir şey göremez; deli yalnızca günahkar bir insandır, kendi ebedi ilgilerine duyarsız kalacak kadar aptal ve kısa görüşlüdür. Brant gemiyi metaforik olarak "istenmeyenlerin taşıyıcısı" bir şey anlamında kullanır. Onun yolcuları ihmalkar anababalar, nankör çocuklar, gevezeler, bilge görünmek için kitap koleksiyonu yapanlar, vb.'ni kapsar. İnsanlara Cennet'e giden tek yol olarak moral yasalara uymalarını öğütler.

Ortaçağ dokusunun dağılması insanları evrende bir yalnızlık, huzursuzluk hissiyle baş başa bırakmıştı. Bu yüzden, "hepimiz (akıllılar ve deliler) öleceksek, belki de delilerin yaptığı gibi kendi zayıflığımıza katlanmalıyız." Lydgate'nin şiirinde (Delilerin Düzeni) deli muhalif ve mutlu isyankar olarak övülür. Lydgate insanın yeryüzünde ya da Cennet'te kendine uygun bir amaç bulamayacağını ileri sürer.

Ortaçağ sonlarında birkaç festival delisi örneği vardı:

(a) Bahar Oyunları: Festival delisi kavga çıkaran bir kimse ("Karışıklık Lordu") olarak görünür.

(b) Deliler Bayramı: 12. yüzyılda geçici karışıklıkları vurgulamak amacıyla alt düzey ruhban tarafından icat edildi.

(c) Fransız Güldürü (Neşe) Toplulukları: Deliler Bayramı'nın laikleştirilmesini temsil eder.

Bunlar hiciv ve toplumsal eleştiri yapmak amacıyla geleneksel delinin kukuleta va çıngıraklı giysilerini uyarlamış genç gruplardı. Deliler Bayramı'nın nadir eğlencelerinin tersine bunlar kendilerini bütün toplumun "büyük bir deliler sahnesi" olarak temsiline adayan kalıcı örgütlenmelerdi.

Güldürü Toplulukları "Delilik Ana'nın evrensel idaresi" mesajını iletmek için ana araç olarak "soti"leri ya da "moralite oyunları"nı kullandılar. Soti deli simgesinden diyalektik bir şekilde; dönemin felsefesini yansıtmak için (a) bir alay ve günahkarlık nesnesi olarak (örneğin, güçlü figürler farklı bir deli tiplerinin arasına katılmıştı), (b) bir imrenme ve doğruyu söyleme nesnesi olarak (örneğin genellikle başıboş yaşam övülüyordu) yararlanıyordu.

Diğer bütün çalışmalar bir yana, deliliğin tanımındaki belirsizlikleri kullanarak zamanının havasını en iyi şekilde yansıtan, Erasmus'un Deliliğe Övgü'sü olmuştur. Erasmus insanın hayatı boyunca bir deli olduğunu görür; bunun bir kısmı reddedilmeli, bir kısmı alkışlanmalıdır. Gerçi Brant da yapmıştır ama, çeşitli kılıklar içindeki delilerin listesini Erasmus da sıralar: Varlıklı, bilgili, vb. Daha da ileri giderek, "Delilik bir zayıflık olabilir, ama insanın en büyük gücüdür de," der. Hazzı mümkün kılan şeyin Tutku, bizim mantıksız yanımız olduğu iddiasındadır. İnsana yaratıcı içgüdülerine boyun eğmesini öğütler; deliliğin aslında sağlıklılık, Doğa'ya göre normal yaşam olduğunu savunur. Erasmus, başkalarının kusurlarını görmeseydik toplumda yaşayamayacağımıza dikkati çeker. Kendini sevmeyi yüceltir, yoksa hayatta ne amacımız olurdu, diye. Erasmus Tanrı'yı sahiden sevmek için coşkularımızın gerekli olduğu sonucuna varır: Mağfiret Devleti kutsal bir tür deliliktir. Erasmus'un çalışmasında saklı olan şey, deliliğin insanlığın özü olduğu ve bütün insanların şu ya da bu anlamda deli oldukları anlayışıdır.

Enid Welsford "Erasmus iki dünya arasında durdu ve delilik imgesini gördü" demişti. Delilikteki bilgeliğin açığa çıkarılmasına ilişkin benzer temalar Shakespeare ve Cervantes'te de yankısını bulmuştur.

Rönesans delilikle son iletişimimizi gösteriyordu. Klasik Dönem (ya da "Akıl Çağı") sırasında, kuralı akıl koydu: "Akıl, Ortaçağ Tanrısı'nın yerini aldı; ama Tanrı'nın gözünde, delilik sergilenmeliydi, aklın gözündeyse, gizlenmeli" (Mora, 1975). 1656'da XIV. Louis Hospital General'i (Genel Hastane) kuran bir ferman yayınladı. Paris halkının % 1'den çoğu bu kurumsal sisteme (Salpetriere, Pitie, Bicetre'den oluşuyordu) kapatıldı. Amaç, her iki cinsten, her yaştan ve her yerden yoksul insanları, hangi durumda olurlarsa olsunlar; ister sağlıklı ister sakat, ister hasta ister nekahat halinde, ister iyileşebilir ister iflah olmaz olsun, denetim altına almaktı. Sakinlerin en az onda biri delilerdi (Foucault, 1965). Fransız Genel Hastanesi; İngiliz Yoksullar Yasasının yürürlüğe girmesi ile Britanya ve Sömürge Amerikası'ndaki düşkün evleriyle paraleldi (Deutsh, 1949; Zilboorg, 1941). Foucault akıldışına saldırının temelde tıbbi değil toplumsal olduğu varsayımında bulunmuştu. Amaç düzeni korumak va kamu güvenliğini, toplumun ahlaki dokusunu, burjuva aileyi ve onun mülkiyet ilişkilerini sürdürmekti. Böylece delilik varoluştan, bir başka dünyanın göstergesi olmaktan (Rönesans anlayışı) çıkarak varolmanın, hayvaniliğin belirtisi haline geldi.

Szasz (1970) ve Foucault (1965)'ya göre tıbbın delilikle uğraşma işini üstüne almasına yol açan şey, 18. yüzyılın bitiminde Kilise'nin çökmesiydi. 19. yüzyıl boyunca öteki alanlardaki kuvvetli pozitivistik eğilimin de desteğiyle, bir "akıl hastalığı bilimi" gelişti. Bu bir diyalog değil, gözlem ve tasnif düzeniydi: "Delilik ancak görüldüğü kadarıyla vardı." Kraepelin'ci sınıflandırma şeması pozitivistik düşüncenin paradigmasıdır. Bu eğilim bugüne kadar sürmüştür. (Psikoanaliz pozitivizmden bir uzaklaşmayı temsil eder; bununla birlikte, esas olarak nöroza yönelik bir açıklama olarak kalmış ve taraftarlarının çoğu psikozun incelenmesinden kaçınmıştır.)

III.
DİYALEKTİĞİ YENİDEN KURMAK

Edward Foulks (1975) son zamanlarda "ilkel" toplumların genellikle şizofreniklere yararlı roller verdiklerini ve zorlanma dönemlerinde şizofreniklerin kültürde değişikliklerin başlatılması için ilk etmen olabileceklerini öne sürmüştür. Üç yüzyıl öncesine kadar Batı uygarlığı da aynı şekilde delinin toplumsal değerini kabul ediyordu. Akıl hastalarının tekrar sokaklara dönmesiyle, Klasik Çağın delilik anlayışını yeniden biçimlendirmek ve diyalektiği yeniden yaratmak için elverişli bir durum ortaya çıkmıştır.

CARL. I. COHEN

Türkçesi: Hakan Atalay

Alıp götürdüler seni

Alıp götürdüler seni
O Mayıs günü öğleden sonra
bir ambulans geldi sirenlerle ışıklarla
yeşilli beyazlı adamlar seni dışarı taşıdı
ne adı belli bir vedalaşma
ne eyvallah ne Hoşçakal
yalnız yapayalnız çığlıkların vardı
günü lekeleyen gözyaşları
(gitgide büyüyen ayrılığımız)
Seni yine göreceğimi sanmıştım
ama günlerin gecelerin uzak
güneyin terapötik şafaklarında geçip gidiyor
ışıkları sirenleri sanırım hiç unutamayacağım
acı (o çığlıkların) her yanımı yara içinde bıraktı.
Hoşçakal! Hoşçakal!
alıp götürdüler seni
O Mayıs günü
O öğleden sonra.

J. C.

TÜRKÇESİ: M.Z.

POSTMODERNİ ANLAMAYAN NESLE AŞİNA DEĞİLİZ.

Sanayi devrimi sonrası, ve son elli yıldan beri, politik arenayı düşünüyorum; benetton, medyum memiş falan, kim demiş apolitiktir ekran, burcumda çok uluslu şirketler gözüküyor, senin için tuttuğum starlar kayıyor Perihan, kafiye diyor şair, hepimizin önce tükürüp sonra da suyunu içtiği bir kuyu, Metin Üstündağ diyor süreyyya, zekasından salyalar damlayan bir ileri, Ruanda'da öldürülen insanları bir yazı - bellek gibi virgüllemişken, Güzel Marmara şarabının fiatını bilmeden, gevişliyorlar:

Gevişleme 1... Postmodernizm ne idüğü belirsiz birşeydir, ne menem bir şeydir?

Şaraplama 1.... öncelikle, idük ne demek, ne olabilir, ideolojinin kısaltılmışı mı, id'in uzatılmışı mı, ve menem nedir, menemen olayları mı, yumurta ve biberle yapılan bir yemeğin kısa adı mı? Esasında, yani esas doğruya ve esas yanlışa bakarak konuşuyorum; kırmızının, aşkın, ekspresyonizmin ne kadar tanımı varsa, postmodernizmin de okadar tanımı vardır, fakat tabii tanınmaz halde.

Fevkalade kültürel farklar arasında, Türkiye'nin kemik erimesi geçirdiğini unutmadan, kısaca, türkiye'den insanca bir sol çıkarsa postmodernin bağrından çıkacaktır, postmodernizmi geç kapitalizmin esrarengiz bir şımarıklığı adlı kutuda istifleme çabaları artıyor, boş emek! dolarsa eyvah! Yine islami esaslara dayalı komünist sakallar, önce marksist olup sonra marks okumalar, iman (David Bowie'nin esmer karısı) vs.

Marjinal ütopyaların özgürlükçü lideri (!) anarşizm, kasketini acılarının üstüne eğmiş, postmodern zamanın abluka altındaki aydınına omuz veriyor. Hem de herkes bu omuzun düştüğüne eminken...

Hep söylerim... ya insanlık modern merdivenlerden postmodern kata sıçrayacak, ya da modernist merdivenlerdeki birsonraki basamağı görememekten ve bir önceki basamağı da anımsayamamaktan olacak, şapşallaşacak, ve merdivnelerden aşağı; din, ırkçılık, vs.'nin kucağına düşecek.

Düşen bir toplumun kara kutusu olmak da yazarlara düşecek.

SÜREYYA EVREN

Eşyaların Ruhu

2-Çalışma -Bilinç-Eşya Diyalektiği ve Sonuçları

Çalışma insanı ve onun kurduğu doğa üstü dünyayı oluşturan ilk ve temel bir eylemdir. Bu gün doğaüstü dünyanın, tarihi bir fiziksel ve entellektüel, kesintisiz bir çalışma birikimi olması, günümüzün karmaşık gerçekliğine rağmen bizi, günümüzü anlama koşulu olarak çalışma bilinç-eşya diyalektiğine götürür.

Benim burada çalışmanın ortaya çıkışındaki diyalektik yasaları belirtmeyecek oluşum ilerideki aşamaların anlaşılmasında sanırım etkili olmayacaktır. Bir de doğaldır ki, daha bilince ulaşmamış bir yaratık durumundaki öninsanın doğadan aldığı birtakım maddeleri aynen gelişmiş bir maymun gibi doğadaki kullanım değerlerine ulaşmak için onların doğal kullanım değerlerine ulaşmada bir araç olma durumu bile bizi o doğal nesnelerin bir kullanım değeri olarak bilinci etkiledikleri düşüncesine götürmemelidir. Burada ben kısaca, çalışmanın bir sonuç olarak bilince yansıdığını, bilinçten tekrar çalışmaya döndüğünü ve bu diyalektik ilişkinin çalışmanın kendini tekrar ürettiğini söyleyeceğim. Bildiğimiz gibi insan çalışma sonucunda eşya üretmektedir. Üretilen eşya doğaüstü dünyanın asli bir parçası olduğundan ve diyalektik yasaların her yerde egemen olmasının sonucu, kaçınılmaz olarak bilinci etkileyip özellikle bireyci özbilincin ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Ayrıntılara geçmeden önce olması muhtemel olan şu formülü ortaya koyuyorum;

a'= Çalışmanın yeniden üretilmesi
b'= Özbilinç için eşyadan haz dolu bir geri dönüş.

Bu formüle göre önce bilincin durumunu görelim. Bilinç doğaldır ki önce çalışmanın bilincine varacaktır. Eğer bu böyle olmasaydı çalışma-bilinç diyalektiği içinde gerçekleşen, çalışmadaki içerik zenginleşmesi gerçekleşmezdi. Bu durumda çalışmanın (ama daha çalışması-

Ancak ve ancak biz doğaüstü bir gerçeklik olduğumuzdan dolayı, bizleri hareket ettiren temel etken o doğaüstü gerçekliğin görünüşü olan eşyaların, kullanım değerlerinin üstü, bir kullanım değeridir. İşte ben bu değere soyut kullanma değeri ya da **ruhsal kullanma değeri** diyorum.

nın değil) bilincine varan bilinç, böyle ilk bilinç içeriğini oluşturduktan sonra, bu içerik sayesinde bilinçler için kendini hazırlamış olur.

Doğaldır ki a-b arasındaki hareketin sonucu eşya oluşmuştur. Ve tüm eşyalar gibi ilkel eşya da bilince etki (dolaysız) edecek ya da dolaylı yoldan (hem kullanım değeri olması hem de kullanım değerleri için bir araç olma durumu) etkileyecektir. Sonuçta eşyadan bilince gelen etki sonucunda bilinç kullanım değerinin bilincine varır.

Daha sonra da- belki de eşzamanda- çalışmanın sonucunda oluşan kullanım değerinin kendine dönmesi bilinçte bir haz oluşturur. Burada haz olarak ifade ettiğimiz duygunun kaynağı ve bunun bilincine ulaşıp insanlaşmadan önce, doğanın sunduğu kaba kullanım değerlerinin sonucu, bilince ulaşmayan bir tatmin durumu içindeydi. İşte bu içgüdüsel tatmin ondaki ilk bilincin sonucu şekil değiştirerek haz bilinci haline gelecektir. Artık o, insanlaştığı için içgüdü de doğaüstü bir gerçeklik halini alacaktır. Çünkü o, kullanım değerinin kendi-lerinin- çabası olan bir çalışmadan kaynaklandığını öğrenmiştir. (Çalışma öncesi durumdaki ön-insan daha haz duyma bilincine ulaşmadığı için doğal olarak cinsel birleşmenin verdiği hazdan da yoksundu.) İşte bu haz duyumunu alan bilinç artık bireyci bir özbilince geçmiştir. Önce yalnızca çalışmanın çalışma olarak bilincindeydi, bireysel açıdan çalışma bilincinin bilincinde değildi. Şimdiyse haz alma bilincinin bilincindedir. Böyle bir bilinçse bir bireyci özbilinçtir. Çünkü haz yalnızca kendi bir olma durumuna- bireyci benliğine- dönüktür. Çünkü toplu kullanım değeri bireysel parçalara bölünmüştür. Çalışma ise bireyin kendinden çok başkalarıyla birlikte gerçekleştirilen bir faaliyet olduğu için, topluma dönüktü. (Bu ise birazdan değineceğim gibi çalışma olarak çalışma bilincinden biz bilincine geçmek için bir temeldi. Bu durumda toplumcu benliğe paylaşımın verdiği soyut bir haz yönelebilir. Diyebiliriz ki buradaki soyut hazzın kaynağı haz bilincidir. Başka bir değişle, soyut haz bilinci somut haz bilincinin değişik bir şeklidir.

Hemen şunu da belirteyim ki; burada bu özbilinç, yani bireyci benliğin temelini oluşturan ben, insanlık tarihinde uzun süre hep bastırılmıştır. Bunun nedeni ise, çalışmanın toplumsallığından kaynaklanan ve bilinç içeriği zenginleştikçe başkasız bir hiç olmanın bilinci sonucu sağlamlaşan, daha sonra bazı içgüdülerin soyutlaşıp sevgiyi doğurduğu ve bu sevgiyle kaynaşan bir biz-özbilincidir. (Toplumcu özbilinç). Böyle bir biz bilinci hazın çeşitli nedenlerle kesilmesinden doğacak

bir bireyci benlik kaygısını da engellemiş olmalıdır.

Şu ana kadar söylediklerimi göz önünde bulundurmamın sonucu anlatacak çok şey olduğunun bilincindeyim. Yazımın başlığından doğan içeriği anlatabilmek için bireyci özbilincin yüzeye çıktığı, hatta biz bilinci üzerinde baskı kurduğu tarihi zamanlara geçmek durumundayım. Hemen belirteyim ki, eşyaların ruhundan, onların bir ruhsal çekim alanları olduklarını anlıyorum. Böyle bir çekim bilinçle eşya arasındaki diyalektik ilişkinin sonucunu ifade etmektedir. Diyebiliriz ki eşyanın olmadığı yerde bilincin bir anlamı, aynı şekilde bilincin olmadığı yerde eşyanın da bir anlamı yoktur. Şu anda eşya-bilinç arasındaki en önemli ilişkiye geliyorum. Biraz önce eşyaların ruhundan, onların bir çekim alanları olduklarını anlıyorum demiştim. Şimdi soruyorum; neden onların kullanım değerlerine sahip olduklarını anlıyorum demedim? Çünkü salt kullanım değerlerinin bilinç üzerinde sabit ve kararlı etkileri vardır. Salt kullanım değeri bilinci tatmin eder ve bu tatmin isteği azaltır. (Bu tatmin hazdan kaynaklanan tatmindir, doğal değil). Ama bu mantıksal bir sonuçtur. Daha doğrusu salt kullanım değerini kendi içinde ve bağımsız bir şekilde ele alıyoruz. Gerçekte ise sayısız gözlemlerimle de doğruladığım gibi, herhangi bir salt kullanım değeri niceliği, daha fazla bir salt kullanım değeri niceliği için isteği kamçılamaktadır. Peki, böyle bir ruhsal olgu nasıl açıklanabilir? Böyle bir açıklama görünen bilinç-eşya diyalektiğinin daha doğrusu ilişkisinin - görünmeyen boyutunu görmekle olabilir ancak. Ancak ve ancak biz doğaüstü bir gerçeklik olduğumuzdan dolayı, bizleri hareket ettiren temel etken o doğaüstü gerçekliğin görünüşü olan eşyaların, kullanım değerlerinin üstü, bir kullanım değeridir. İşte ben bu değere soyut kullanma değeri ya da ruhsal kullanma değeri diyorum. Böyle bir kullanım değeri hiçbir zaman sabit değildir. Çünkü kişinin sahip olduğu gerçek kullanım değeri de değişir, algı alanındakiler de. Böyle bir sonuçtan da anlaşılacağı gibi bu değer, herhangi bir kişinin sahip olduğu gerçek kullanım değeri niceliğiyle, o kişinin algılayabildiği toplam kullanım değeri niceliği arasındaki bir ilişkinin sonucudur.

Soyut kullanım değerinin oluşmasındaki ruhsal mekanizma ise şöyle oluşur; Daha önce de belirttiğim gibi hazla birlikte bilince dönen kullanım değeri, bu ilişkiyi tekrar üretebilmek için tekrar kullanım değeri olan bir eşyaya döner. Fakat daha önce kullandığı eşyanın kendisine değil, çünkü o eşyadan alınan haz sabit bir şekilde tanımlanmıştır. Bu durumda karakteristik olarak bireyci eğilim dediğimiz ruhsal yapının iki ana eğiliminden biri olan eğilime eklemlenen ve kullanım değerine sahip olmaktan kaynaklanan haz, sahip olma karakterindeki söz konusu eğilimi daha da şişirerek o kişinin algı alanındaki eşyalara yönelir. Böyle bir sonucun oluşumunda ruhsal iticiliğin rolü olsa da, en az onun kadar da eşyaların çekim gücünün rolü vardır. Bunda da tarihsel açıdan şöyle bir sonuç çıkar: Genel olarak bir toplumda çalışma içeriğinin zenginleşmesi sonucu artan eşyalarla birlikte, soyut kullanım değeri genel olarak artmaktadır.

SON BÜYÜK YALNIZLIK

Not:
Soyut kullanım değerini ölçmek için matematiksel bir formül geliştirdim. Fakat bu formülü, deney yoluyla kanıtlamanın mümkünsüzlüğünden dolayı göstermiyorum. Bunda etken kullanım değeri niceliğinin göreli oluşu ve psikeden psikeye değişmesidir. Fakat yine de bu etken, bir kişinin sahip olduğu ve algı alanındaki eşyalara sembolik değerler vermemizi engellemez. Kaldı ki benim buradaki amacım da, kesin bir sayısal sonuç değil, sözkonusu alanlar arasındaki orantıyı bulmaktır.

Devlet ve Kadınlar

Bir kadının kalçalarında devlet,
yumuşak huylu
ve kaygan
bir padişah soğudur.
Bu yüzden
isyankar bir haşere gibidir kadınlar
en çok tanrıya kızarlar da
kocalarına küfrederler.

Bir kadının göğüslerinde devlet,
çok karılı bir padişahtır
uzun soluklu ve salyalıdır
yaşlı ve müslüman sakallıdır.
Bu yüzden
devlete tapar kadınlar da
erkeklerle yatarlar.

Niye hiç padişah öldürmedik biz,
(diye soruyor kadınlar)
solgun
ve muzdarip olduğumuz halde ?..
Kadınlar
devlet için terketmiyorlar
artık kocalarını

A.A
4.6.1990

kahverengi

A SHORT TELEPHONE CALL

telefon çaldı, god beni arıyor. telefonu caroline açtı. ben ona yokum dedirttim.

- is genius there please?
- I'm afraid she's not in at the moment.
- well. could I leave a message please?
- yeah, sure
- god called. I'll give a ring back, if I can.
- okey.
- thank you very much honey, cheers.
- You're welcome, bye.

god beni arıyor ne zamandır, görüşmek istemiyorum. çok konuşuyor, kafam kaldırmıyor. her şeyi o biliyor. bana yine inan diyecek. bu işler böyle gitmez. ara sıra kiliseye filan takıl bak yeni bir dinin hazırlığı içindeyim, sana istersen iyi bir görev veririm. maaşının yarısı US dollar, yarısı turkish lirra, thanks god. (fena değil, düşünmem lazım) yoksa attırma tepemi pek çok dünyam var benim, alırım öbürüne. al birini vur ötekine. does it makes sense? çocukken sofrada arttırdığın bütün ekmek parçalarını koşturururum peşinden. ben de yerim. ama sen yedikçe tükenmez, büyür onlar, dağ kadar olur. no way! olur mu olur, bilemicem. benimle uğraşıyor. halbuki beni mazur görse. inanır mı acaba lithium carbonatlıyım desem. kafam öğretileri almıyor, iki sömestr üstüste kaldım matematikten. asma köprülerden geçemem ben. daha suyun formülünü bile bilmiyorum. eğer bugün hidrojen, sodyumhipokrat ile (mono sülfürik fosforik asit) reakte edilseydi açığa kim çıkardı. emcekare kim ayrıca. yol çarpı hız çarpı zaman. ben yumurtadan niye çıkmıyorum kurbağalar çıkar lavra olmak isterim olamam! bütün horozlar heteroseksüel, hiç gay horoz görmedim hayatımda, mendel'in bezelyeli pilavı. eşeysiz üreyemem ben. (arşimet çırçıplak gözümün önünde, türk hamamında) okey okey, tüm günahlarımı kabul ediyorum. (çiftetelli oynarken)

bir papaz bulamadım kasabada sır tutan, günahlarımı çıkaramadım. küçüktü kasaba papaz hepimizi

tanıyor. imam bire bir ilişkilere hiç girmezdi camide. umumiye yönelik konuşurdu. aklına estikçe ezan okurdu. gerçek birsopranoydu. tanrının evinde karısıyla aşk yapardı, aklım almazdı. çocuktum ufacıktım. babannem çok dua okurdu, çok bunamıştı. hepsi yanlıştı. dedem cennet düşüncesinden hazzetmezdi.

pre-sophistic greek filozofiye takılırdı. çok birinci içerdi. yalnızca söverdi. bostan tarlasından hiç dışarı çıkmazdı. cinlerle iyi ahbaptı. torunlarından. en çok ismet'i' severdi. kıskanırdım.

god surprisely poetry seviyor. literatüre meraklı. entelektüel. pul koleksiyonu var. trakking, high-jumping ve shaking yapıyor. sabahları ekvator boyunca jogging. yüzonsekiz senedir piyano çalıyor. (piano piano) bach,mendelson,shostakovich, tarkovskich en sofistike eserimdi diyor mozart için. haftada iki saat özel ders veriyor şimdi bana. by the way (aklıma gelmişken), ziraat bankası'nın kompozütörü kimdi diye soruyor. ne bilirim. ağır çekimde beyaz atlar uçuşuyor. sene 1974 arı sineması. reklamlar. ardından coming soon bir gangster filminden parça motorsikletle merdivenden iniyorlar. ışıklar, bol duman, casino..

on parmak daktilosu, sayısız stenosu var. çok kitap yazmış, bir kaçı bestseller olmuş. ingilizcesi fransızcası kadar iyi değil. zamanında ihmal ettik, diyor.

god, n'olacak bu fanatikler diye sordum 'o bar'da içerken, sen onları bana bırak. biliyorum abarttılar. büyükçe bir aliminyum kazan bekliyor dedi, onları. patatesi soğanı doğradık halihazırda. biz söyledik. fanaticism kitaplarda yazmaz.. gameda'da dağıtıma verdik. anlamıyorum. okumadılar mı, okuman yazman da mı yok, her sabah bir paket marlbora içiyorsun. ne alakası var. hayır ne alaka şimdi. anlamadım ben bu işi sweety.

peki, mutlu musun?

şair nasıl der sular pare pare solmakta

kızlar mutlu olmakta.

that's it. ne bulursan oku diyor,

god. (the secret of the life). gazete, mecmua, magazin, küpür, tommiks, texas, haftasonu, şizofrengi, martal, independent, daily mirror, no matter just read it you get it.

şairlerden fuzuli'yi - yine yine bezm-i çemene lale furuzan geldi - yönetmenlerden bertolucci'yi ve şakir bey C blok'un şişko çatlak kadın yöneticisini beğeniyor.

son filmi little buddha'nın -afedersiniz küçük buda- manası ima ettiğini, when hary met saly, ay büyürken uyuyamamı belle epoqué, what's eating gilbert grape ve tavuskuşu'nun en sevdiği filmler olduğunu söylüyor. asahi dry, scotish viski ve iraki takıldığı spiritler arjantin'li yazar borges'i ve murathan mungan'ı anlamadığı halde dali'nin boyfriendleriyle etrafa sürrealist ve nonrealist akımlar saçmasını anlayışla karşılıyor. salvador turşu dükkanı açacaktı. köylüydü, eli yatkındı. yedisine varmadan arpa kaçtı kulağına. aksidental. alnının yazısını tutturamadık, yirmi yıl sonra bir sabah alkollüyken söz eder bundan. bu mercimek meselesinden katalavis? (do yuo understand, demek oluyor. arapça'da)

başka kaç tane dünya var god, bu kainatta. let me know. please, please... of course, elbette I'm telling you, fazla sayılmaz, ama siz de hep yanlış planetlere, bank holiday günlerinde gidiyorsunuz, fruity. üşüttünüz mü, bak doğrusu şu bulutun berisinde parlayan. bir postmodern yaşam dizayn ettik orada. gaudi, sinan filan birlikte yıllarca çalıştılar. marvellius! tüm zamanı ölümsüzlüğe ve sonsuz özgürlüğe ayarladık. hiç disable koymadık oraya kızlar, oğlanlar, hepsi çok güzel...tepenizde ufoyla dolaşıyorlar. kafanız basmıyor, anyway. her mevsim bahar, gök kubbede yirmidört saat müzik yayını.. yemekler, içkiler ve aşklar bedava. aşkın tadını aynen aldık sizden. bilmezsiniz siz onları.

onlar sizi yukarıdan izler.

lola

London, Freegrove St.

Röportaj

Mustafa Baydar ile şair Asaf Hâlet Çelebi arasında. 3-Kasım-1954 tarihinde Dünya Gazetesinde yayımlanmış. Ve röportaj Akçağ Yayınlarından çıkan "Asaf Hâlet Çelebi isimli kitaptan" alınmıştır.

Konuşma Asaf Hâlet'in şiir'e bakışı üzerine oldukça entellektüel bir düzeyde sürdükten sonra şöyle gelişiyor...(Bize samimi bir düello gibi geldi. Siz nasıl karşılayacaksınız, bilmiyoruz.)

Asaf - Çünkü biz fakir bir milletiz. Evvela çok mübrem ihtiyaçlarımız peşinde dolaşırız. Vücudumuzu doyuracak gıdaları ararken ruhumuzu ekseriyetle ihmal etmek mecburiyetinde kalıyoruz. Bu meselelere topyekün havaiyat adı verilmiştir.

Düne göre şair, hayalini bulutlar üstünde uçuran bir yapma ve sahte bir hassasiyet içinde herzeler yumurtlayan, ilham perisine aşık bir türlü delilik mukallidi telakki edilirdi.

Bugünkü yarı münevver muhitinde de şair, fasulye tenceresinden bahseden bir herze vekildir.Telakkiler değişmiş fakat şairin anormal telakki edilmesindeki isabet değişmemiştir.

M. B. - Niye burada isabet kelimesini kullanıyorsunuz?

Asaf - Ben de bu telakkiyi doğru buluyorum da onun için. Onun için şair dedikleri zaman galiba utanıyorum. Birisinin bana hakaret olsun diye arkamdan şair diye bağırdığını hatırladıkça kulaklarıma kadar kızarırım.

M. B. - Bazıları Yahya Kemal'in Divan edebiyatının bir devamı olduğu, bazıları da şiirimize Avrupai bir çeşni getirdiği kanaatindedirler. Sizin bu hususdaki düşünceleriniz nedir?

Asaf - Ne o, ne bu. Hem o, hem bu... Birdenbire neden Yahya Kemal'i sorduğunuzu anlayamadım.

M. B. - Bugün üzerinde durulan yahut muhasebesi yapılan bir şahsiyet de...

Asaf - Alimallah ben Yahya Kemal beyi severim. ama şahsi sempatim dolayısıyle değil, şiirlerini kastediyorum. Şiirlerini severim. Tabi bu şiirlerin içinde fazla beğendiklerim de vardır, daha az anladıklarım da vardır. Ama Yahya Kemal beyden ayrı bir de Haşim'i unuttunuz. Haşim'i pek çok severim. Bununla beraber Yahya Kemal beyle karıştırmam. Eğer Yahya Kemal beyi beğeniyorum diye mürteci derlerse desinler, vız gelir. Ben eski şiiri de, yeni şiiri de, Arap şiirini de, Acem şiirini de, Fransız şiirini de anlarım.

M. B. - Siz de birdenbire niye Haşim'i ortaya attınız?

Asaf - Çünkü Haşim devrimizin en büyük şairlerinden biridir de onun için.(Ben de aynı kanaatteyim.)

AŞIK VE MAŞUK

Aşkın ne olduğunu çok güzel anlatan, bizde ve Yakın Doğu kültüründe eski ve oldukça ünlü, ama günümüzde fazla bilinmeyen bir ateş - kelebek (pervane) eğretilemesi vardır. Kelebek, ateşe aşıktır. Onun etrafında döner, döner, döner ve birden kendini ateşe atar. Aşık, maşuğuna kavuşmuştur. Arapça bir sözcük olan maşuk, aşık olunan (erkek) demektir; maşuka da aşık olunan (kadın) dır. Maşuka, yani kelebek, maşuğuna kavuşmuştur; ama bu, bu dünyada olan ya da iki ayrı varlık halinde yaşarken gerçekleşen bir kavuşma değildir. Bir başka deyişle aşk palaşılan ya da birlikte yaşanılan bir şey değildir. Ötekiyle bütünleşme tutkusudur; aşığın varlığından sıyrılarak ötekinin içinde erimesi aşkın tek hedefidir. Ve bu hedefe ulaşıldığı an aşk biter. Kültürel geçmişimizden verilebilecek başka örnekler de vardır. Leyla ile Mecnun, Ferhat ile Şirin ve Tahir ile Zühre bunlardan sadece bir kaçı. Mecnun, Leyla'ya aşıktır. Maşuk, aşkından çöllere düşer, içini kurtlara, kuşlara açar, onlarla konuşur; çekmediği çile, tatmadığı acı kalmaz. Ferhat, Şirin için dağları deler, ama maşuklar hiç bir zaman maşuklarına kavuşamaz. (Bu arada Tahir'in Zühre için ne yaptığını henüz bilmiyoruz.) Kavuştuklarını kim söylerse yalan söylüyor demektir. Evet aşık hiç bir zaman maşukasına kavuşmaz, ama maşukasını başka varlıklarda bulur. Onlarla konuşur, onlarla dertleşir, onlarla bütünleşmek ister. Aşkta ilahi bir yön vardır, tıpkı Yunus Emre'nin gerçek aşkı arayışında olduğu gibi. Yunus Emre, Tanrı'ya aşıktır. Fakat aşkın özünü bulmak için bütün Anadolu'yu gezer. Neden gezer Anadolu'yu? Çünkü baktığı her şeyde O'nu görmektedir. O'nu tanımak O'na yakınlaşmak, bu dünyada varolanı tanımak, varolanla yakınlaşmaktır. Ve aşkına kavuşması ancak kendindeki ve ötekilerdeki O'nu tanıyıp, kendi Ben'inden sıyrılarak kendinde ve ötekilerde ortak olanla, O'nunla bütünleşmesiyle mümkündür.

Ateş - kelebek eğretilemesinde dikkat çekici bir başka yön de, ki aynı şey bülbülün güle aşık olmasında da göze çarpar, aşık olunan aynı cinsten bir varlık değildir. Bülbül, bülbüle ya da serçeye, kelebek kelebeğe aşık değildir. aşktaki çaresizlik biraz da bundan kaynaklanır, ama aynı zamanda aşkı aşk yapan da biraz budur. Leyla ve Mecnun veya Ferhat ile Şirin ve benzeri öykülerde aynı durum geçerli değil gibi görünse de bu öykülerin ateş - kelebek veya gül - bülbül eğretilemesinin insanileştirilmesi olduğu kanısındayım. Bu konuya fazla girmeden devam edecek olursak kelebeğin ateşe aşkı yada bülbülün güle aşkı sonuçta kelebeğin veya bülbülün *ötekine* duyduğu aşktır; tam bir maşuk maşuka ilişkisi söz konusu değildir. Kelebeğin aşkından ateş, bülbülün aşkından gül habersizdir. Burada önemli olan haberdar olup olmamak değil, aşkın tek taraflı olmasıdır. Aşkı aşk yapan bir başka şey de budur.

Oysa günümüzde "sevgi" veya onunla eş anlamlı olarak kullanılan (ve zaman zaman bazılarınca ayrı olduğu iddia edilen) "aşk" sözcüğüne baktığımızda kavram hiç de yukarıda anlatılana benzemiyor gibi görünmekte. Aslında bugün aşk ya da sevgi denilen şeyin o aşktan tamamen kopuk bir şey olmadığı, yalnızca onun güncelleştirilmiş hali olduğunu, değişime uğramış biçimi olduğunu düşünüyorum. Ve bir kavramın geçirmiş olduğu değişim evrelerini izelemek o kavramın içinde değişime uğramış olduğu kültürün değişim sürecini bilmek ve izlemeye bağlıdır. (Şimdilik bu ve başka kavramlarla ilgili böylesine büyük bir araştırmayı göze alamadığımdan bu konuyu daha fazla derinleştirmiyor ve diyorum ki) Bu iz sürümünü bir kenara bırakacak olursak,

aşk kavramınca günümüzdeki güncel anlamını veren, kültürümüzün geçirdiği değişimlerden sonra şu anda ulaşmış olduğu biçimi ve bu kültürü besleyen toplumsal yapı ve ilişkilerdir. Şöyle de söyleyebiliriz: Günümüzde kullanılan sevgi sözcüğünün tamamen olmasa bile büyük ölçüde içini dolduran şu anda içinde bulunduğumuz bu yapı ve ilişkilerdir. Ama bu demek değildir ki, bu ve benzeri kavramların sözkonusu güncel içeriği eşzamanlı olarak bu yapı ve ilişkiler üzerinde etkili olmaz. Tam tersine bu yapı ve ilişkileri bir taraftan beslerken öbür taraftan, kısmen de olsa, dönüştüren bu kavramların güncel içeriğidir. Ve hatta bu güncel içerikler, bazen dış etmenler tarafından belirlenir ve bu yeni içerik meşruluk kazandığında varolan eski yapı ve ilişkileri yıkarak kendilerine uygun yeni oluşumlar yaratabilecek güçtedirler.

Bazılarına biraz zorlama gibi gelse de yurdumuzda fazla değil yaklaşık yirmi yıl önce ve bugün en çok tutulan şarkı sözlerindeki sevgi kavramlarını karşılaştırdığımızda oralarında çok büyük farklılıklar olduğunu görebileceğimizi ve değişen bu içeriğe toplumsal yapı fazlaca belki de hiç değişmediği halde - paralel olarak sevgi, sevgililer arasındaki ilişkiler ve evliliğe bakışın da büyük değişimler gösterdiğini rahatlılkıla öne sürebilirim. Eski filmlere, eski şarkı sözlerine ve eski hafif batı müziğine - yeni adıyla Türk pop müziğine - baktığımızda sevgi, acı, ateş, dert, çile ve benzeri şeyler demektir. "Sevenler mesut olmaz", kendilerini "aşk denilen ateşe" atmışlardır, kurtulamazlar "çile bülbülüm çile" diye bağırır ve sevgilisine ve Tanrı'ya "duy feryadımı" diye seslenir. Sevgi, sevgili için her şeyden vazgeçilebilir, "ne bir kürk ister... ne han, ne saray" ne para, ne mal, ne mülk. Fabrikatör kızına aşık genç (Ediz Hun), kızın babasının (Hulusi Kentmen) "Ne istiyorsun? Para mı? Al şu paraları, kızımdan uzak dur!" sözlerine son derece sinirlenir, uzatılan parayı alıp yere fırlatır ve şöyle der: "Benim aşkım, satılık değildir." Bu arada genç kız (Filiz Akın), sevgilisinin babası tarafından öldürülmesinden korktuğundan, sırf onu korumak için "Nayır! Artık seni sevmiyorum. Bir başkası var" der. Ama aslında seviyordur. Aşkını kalbine gömer ve üzüntüsünden yataklara düşer.

Başka neler vardır? Neler yoktur ki. eli bir başkasının eline değmemiştir. Sevgilisini kendisinden bile kıskanır. El ele tutuşup, diz dize oturup, göz göze bakışmak ister. Ve "Yalnızca benim için bak yeşil, yeşil"der. Sevgi ya da sevgilisi" bir ömre bedeldir"; başka hiç ama hiç kimse arada olmasın ister. Canından vazgeçer ama sevgilisinden asla! Sadakatlidir, aldatmaz, aldatılmaya gelmez. Eğer aşkına ihanet edilmişse veya "yan gözle" bakılmışsa silahlar konuşur. Namus belasına", mapus damlarına düşülür, ama "at, avrat, silah" hayatta en değerli şeylerdir.. Daha neler var, neler.

Bütün bunları defalarca dinledik, izledik, ezberledik. Büyüyünce, biraz "entel" olunca belki de bunalardan bir çoğunu el değştirmeye başladık. Kıskançlığın, aşk davası yüzünden ölüp, öldürmelerin, hayata küsmelerin, sahiplenmenin, bekaretin, göz yaşı dökmenin, nihaklanıncaya kadar el sürmemenin, bir ömür boyu sevmenin ne kadar aptalca, ne kadar çağdışı, ilkel ve feodal olduğunu haykırarak, tabuları yıkmaya başladık. Daha alkılcı,daha gerçekçi, daha modern ilişkiler yaratmak için araştırmalar yaptık, öyküler, romanlar, köşe yazıları, yeni senaryolar ve yeni şarkı sözleri yazdık. Ve bu güne geldik. Geldik de ne oldu?

Bizler iki arada bir derede kalmışken, yazdıklarımızı ve savunduklaımızı yaşama geçiremezken, ya da geçirmek istemezken bir de baktık ki yeni gençler "Oynama, şıkıdım şıkıdım. Hepsi senin mi? Anasının kuzusu" eşliğinde göbek atmaya başlamış. "Dolduruşa gelmem dolmuşa binmem", "Ortada kuyu var Yandan geç", "Hadi sana güle güle yolun açık olsun." , "Aslında sen bana fazla iyisin", diyor ve soruyor" Dünyayı sen mi kurtaracaksın? Acılara sen mi katlanacaksın?" ve hemen ardından ekliyor: "Çözdüm kaderi kendim. Kolayı seçtim. Günümü günettim", "Penceremden gir, yatağıma gel".

Evet! Nihayet başardık! Artık batılaştık, serbet piyasa ekonomisinin serbestliği pazarlarımızdan sonra sevgimize de girmiş bulunuyor. Bu durumda Avrupa Topluluğuna gönül rahatlığıyla üye olabiliriz. Artık gençlerimiz, "yarınlarımızı emanet edeceğimiz gençler" dans ediyor, oynuyor, göbek atıyor, yerinde duramıyor, modern ilişkiler kuruyor, bir sevgiliden ötekine geçiyor, "hayatını yaşıyor", deneyimsiz insanlarla yatağa girmiyor, aldattım, aldatıldım diye üzülmüyor ve demiyor, demez! Çünkü "hayat çok kısa", yiyor, içiyor ve eğleniyor özgün birey olarak özgür ilişkiler kuruyor, yalnızlığı paylaşmıyor, çünkü herkesin yalnızlığının (aynen parası gibi) kendine ait olduğunu, paylaşılamayacağını artık biliyor. Tek bir sorunu var. Ara sıra bunalıyor, bunalıma giriyor. (Tabi bu da modern bir şey) ve zaman zaman nereden geldiği belli olmayan bir ses duyuyor "senin hiç dostun yok!" ve kendi kendine soruyor "sevgi, dostluk, arkadaşlık. Nedir bunlar?", "Ne için yaşıyorum? Hayatın anlamı ne?" ve soluğu terapistinde alıyor.

Eh! O kadar olacak artık!

MUTTALİP ÖZCAN

BİR PSİKİYATRIN HİCRANLI DÜNYASI -2

Diyorlar ki; her şeyin çok ama çok zorlaştığı bir dönemde yaşıyoruz. Bence de öyle. Artık umutlanmak eskisi kadar kolay değil. Acaba diyorum, erken mi yaşlandım? Eğer gençliğim daha bir delice yaşansaydı, o günlerden bugünlere bir şeyler kaldığına daha kolay inanabilir miydim? Oldukça sıkıcı bir hayatım var benim. Genç sevgililerin aşk dolu bakışlarını gördüğümde donuk gözlerimden birdenbire, nedensiz ve duygu yoğunluğundan yoksun gözyaşlarının döküldüğü bu günlerde hiçbirşeye eskisi kadar inanmıyorum. Her sabah bu kentten intikamımı almak için çıkıyorum evden. Bütün bir gece yaşadığım dayanılmaz sıkıntıları Eminönü vapurunun güvertesine çıktığım anda unutuyorum. İmgeler giderek silikleşiyor, amacımdan giderek uzaklaşıyorum. Geceleri aynı trajediyi tekrar anımsadığımda ise hep aynı sıkıntı, gündüz yapmayı planladığım şeylere olan bağışlanmaz uzaklığım...

Ne yapıyorum? işe gidiyorum. Her sabah aynı saatte işe gidiyorum. Her sabah kat edeceğim uzaklıkları düşündükçe, içten içe bu kentin sonsuza dek kölesi olduğumu unutmaya çalışmak istercesine, "bir gün" diyorum, "bir gün gelecek ve ben buralardan gideceğim."

Ülkem bana hoş bir meslek bahşetmiş. "İş icabı" acı çeken ruhlarla yüz yüzeyim her gün. inanın bana işimin adının fazlaca bir önemi yok. Onlar, bu acılı ruhlar, en eski çağlardan beri hiç değişmeyen birşeyleri anımsatıyorlar bana. Diğer şeylerin ötesinde, bu berbat dünyaya bizler kadar katlanamamış bu ruhlarda yenilgilerin de zafere dönüşebileceğini görüyorum zaman zaman. Kendimi bu ruhlar karşısında ezik ve değersiz hissedişim uzun sürmüyor. Onlar bu sırra (eğer ortada bir sır varsa) nasıl ulaşmışlar? Onların seçimi bilinçli değil. Bu duruma iradelerinin gücüyle gelmemişler, biliyorum. Dünyaya uyum düzeneklerinin aniden parçalanışıyla birlikte bu dünyanın pis gerçeklerine bir daha geri dönmemek üzere veda etmişler. Bardağın daha fazla su almaya tahammülü olmadığı narin nokta; onların bizim dünyamıza veda ettikleri an, benim çamurdan hayatımla onlarınki arasındaki inanılmaz kopuşun gerçekleştiği belirsiz çizgi...

Bunu ben de yapabilir miyim? Onlar gibi olabilir miyim? Hissedişimin sınırlarını o belirsiz çizgiye doğru ilerletmek, dışarıdaki hayata ilişkin soyutlamalardan

bütünüyle uzaklaşarak bu inanılmaz somut tarihin içine dalmak, orada erimek, işte öyle bir sırtını dönüş, bu kadar zor mu?

Gündüzlerim böyle başlıyor benim. Unutmak için gösterdiğim bunca bilinçsiz çaba, onlardan uzaklaşırken hissettiğim burukluğun dayanılmaz bir yoğunluğa erişmesini de engelliyor bir bakıma. Akşamları eve dönüş saatleri. Hayır, hiç heyecanlı değilim. Hergün hep aynı saatte eve dönüşüm. Hayır, heyecanlı değil. Ne yapabilirim? Hep aynı apatmanın önünden geçişim. Başım önümde. Yukarıda yıldızlar. Bir gün, duruyorum.Aynı apartmanın önü. Gözlerimi yukarı kaldırıyorum yavaşça. Gökte kocaman ay. Evet, şimdi üçe kadar sayacağım, ve üçüncü kattaki o karanlık ev aydınlanacak. Işık, yanacak. Yanan o ışık benim kurtuluşum olacak...

Olmuyor. O apartmanın önünden geçerken kafamı hiç yukarı kaldırmıyorum. Şimdiye dek hep sağ salim ulaştım evime. Kapıyı hep aynı anahtarla açtım. Günün yorgunluğunu üzerimden atmak için yatağa sırt üstü uzandım. Evet, sık sık "bugün de böyle olmasın" diye aklımdan geçmiyor değil. Ama yorgunum, çok yorgunum. Uzanmalıyım, üzgünüm. Şöyle bir dinlendirmeliyim kendimi. Geceye geçiş kolay değil baylar. Aniden olmuyor, uyumalıyım. Moralim bozuk. Kendimi iyi hissetmiyorum. Bitkinim. Biliyorum, bizler, yani bizim gibi normaller içinde bir hayat var dışarıda. Ama çekilmiyor.

Acaba olamaz mı? Gündelik hayatın hızlı akışlı zamanında, bu akışı kesen, yavaşlatan,(mümkünse geriye dönüşlü) en azından geçici delilikler yok mu? Tanrının arada sırada kulllarına akıllarını kaybettirip sonra tekrar buldurttuğu olmuyor mu? Sadece sevgili kullarına... Onlara...

Normaller için kabul edilebilir tek akıl hastalığı. Geçici akıl tutulması. Gönül frenlerinin geçici kopukluğu. Gerçekler dünyasından mecburi kaçış. Henüz bilebildiğim iki şeyden biri.

Biliyorum, beni sevmiyor.

Ben deli değilim.

KAYNAKLAR:

1. Bu Kenti Öldürerek. A.A. Hiçbir yerde yayınlanmamış şiir. Yakında yayınlanabilir.
2. R.D.Laing.
3. My Squelchy Life. Brian Eno. "Nerve Net" albümünden.
4. Nadja. Andre Breton. Mitos Yayınlarından.
5. Mmm Mmm Mmm Mmm. Crash Test Dummies. "God Shuffled His Feet" albümünden.
6. Şizofreni. R.G.Ö. Şiir. Şizofrengi Dergisinden.
7. I Know You Don't Love Me. Roachford. "Permenant Shade of Blue" albümünden.

Yağmur Taylan

S O V A T

Onlara "sokaktaki vatandaş" demek daha uygun.

O gün... O gün var ya o gün... Siz bu yazıyı okumaya başladığınızda yağmur henüz başlamıştı.

Cadde kenarında sarı levha asılı bir direğin dibindeydim. Şemsiyem yoktu. Gökyüzüne bakmaktaydım. Bulutları incelemekteydim. Bu bulutlar toprağı ve benim gibi şemsiyesizleri aptal ıslatanlarıyla serinletip geçer miydi, geçmez miydi? Sağanak ihtimali ne kadardı? Bulunduğum yer saçak altları bakımından doyurucu muydu, değil miydi? Sağanak başlarsa ceketim beni ne kadar savunabilirdi? O sırada bir şimşek çaktı. İncelemem sona erdi. Guguk kuşları çoktan saçak altlarına sığınmışlardı. (Yağmuru analiz etme yetileri benden daha fazla gelişmişti, anlaşılan.)

Kediler de bir yerlerdeydiler. (Kendilerini göremedim.) Ben cadde kenarında, sarı levha asılı bir direğin dibindeydim.

Diğer hayvanların ise o sırada nerede olduklarına dair sağlıklı bilgi veremiyorum. (Link hatlarımla ilgili olabilir. Emin değilim.)

O gün... Öyle bir gündü ki, şemsiyesizlerin acınacak halleri vardı.

O gün... Öyle bir gündü ki, bütün filmler -şakır şakır yağmur sahneleri olanlar hariç- kapalı mekanlarda çekilmek zorundaydı. Ve yağmur suları mazgallarına doğru hızla akmaktaydı. (Yazıyla birlikte yağmur da ilerlemişti, sanırım. Ondandı.)

Kimim? Kısaca tarif etmeyi deneyeyim. Mümkünse samimi de olayım. Peki. İlkokulda 296, lisede 3923, üniversitede 678 rakamı söylendiğinde yerimden fırladığımdan ve "burada" diye bağırarak kim olduğumu söylediğimden bahsederler yakın dostlarım. (Ortaokuldayken beni hangi rakamların ayağa kaldırdığını unuttum. Hatırlarsam, yazının ilerleyen satırlarında ifade etmek niyetindeyim.)

Şimdi ise -zamanında numaram okunarak ve nerede, ne olduğum hatırlatılarak yeterince yerimden fırlatıldığımdan olsa gerek- yerinden kımıldamayan, durmuş oturmuş bir karaktere sahibim. Tık yok.

Cadde kenarında, sarı levhalı direğin dibindeydim, yazı başlarken. Şimşek çakmıştı, yazı ilerlerken.

Halen de oradayım. Biraz ıslanmış durumdayım. Hepsi o. Ancak yalnız olduğum sanılmasın. Değilim. Kalabalığız. Yanımdakilerin hepsi bana benziyor. Aynı derginin nüshaları gibiyiz. Aynı kaldırımın taşları gibi. Bekliyoruz. Büyük şehirlerin anacaddelerinin kenarlarında eğer birtakım canlılar birbirlerine paralel bir şekilde caddeye dönük olarak hareketsizce ayakta duruyorlarsa:

1. Dursunlar. Kime ne? Vardır bir bildikleri elbet.

2. Bu canlılara hemen "insan" demek aklınızdan geçse de... Demeyin. Onlara "sokaktaki vatandaş" demek daha uygun. Ya da kısaca: Sovat.

3. Eğer siz de aynı caddenin kenarındaysanız yazının başlangıcında ve hala aynı yerdeyseniz yazının ilerleyen satırlarında. Bari önce kafanızı hafifçe yukarı doğru kaldırın da bakın. Onların tepelerinde sarı bir levhanın usul usul sallandığını göreceksiniz. Sonra kafanızı indirip bakmaya devam edin. Kalabalıkta beni göreceksiniz. Ayırt etmeniz zor, tabii. Hani ıslanmış bir ekose ceketi olan var ya. O benim işte. Memnun oldum.

Sovatları bazı ortak özellikleri iki nokta üst üste

BİR. Küçük bilet koçanları taşırlar. (Paso tabir edilen sert kağıtlardan bulunduran türleri de mevcuttur. Ve sakıncası yoktur.)

İKİ. "Saat kaç?", "Fazla biletiniz var mı acaba?" gibi küçük epik soru cümleleri dışında kesinlikle birbirleriyle konuşma girişiminde bulunmazlar. Bulunsalar bile ilk soruya yanıt, saati

göstererek, ikinci soruya yanıt, kafayı yukarı doğru "yok" anlamında kaldırarak geldiğinden bu girişimler genellikle karşılıklı konuşmayla sonuçlanmaz.

ÜÇ. Hareketsiz biçimde dikildikleri sarı levhalı direklerin dibine belirlenemeyen zaman aralıklarıyla yanaşan yerel yönetim makinelerinin vantuzlarıyla yerlerinden edilirler.

DÖRT. Zaten bunu kendileri isterler.

Ben de bir sovatım. N' olsun işte. İdare ediyoruz. Sizi sormalı.

O gün guguk kuşları güçlü yağmur analizi yetileriyle saçak altlarına sığındığında, kediler bir yerlerdeyken, ve film çekimleri -bazıları hariç-kapalı mekanlarda yapılmak zorundayken sovatların bazı ortak özelikleri bölümünü geçerek yanımdaki benzerlerimle bereber sarı levhalı direğin dibinden, otobüse binmiştim.

Büyük şehirlerin anacaddelerinin kenarlarında eğer birtakım canlılar birbirlerine paralel bir şekilde caddeye dönük olarak hareketsizce ayakta duruyorlarsa:

1. Dursunlar. Kime ne? Vardır bir bildikleri elbet.

Artık otobüsün içindeydim. Arzın azap boşluğu burası olmalıydı. Yağmurdan kaçarken mi düşmüştüm bu boşluğa? Sanırım, öyleydi. Ve hemen buraya düşmek için ne kadar hevesli ve meraklı olduğumu cümle aleme belli etmeliydim. Biletimi çıkarmalı, koçanından sıyırmalı, kutunun deliğine atmalıydım.

Nitekim böyle de yaptım. Kendimden emin hareketlerle aynen az önce yazdıklarımı yaptım, biri hariç. Bilet deliğe girmiyordu. Yeniden denedim.

Hayır, yine olmuyordu. Hatta olamıyordu. Ve zaman geçiyordu.

O an şunları düşündüm ya da şunlar oldu. İkisinden biri:

Beceriksizdim, hayatta başarılı olamıyordum, olacağım da yoktu, bir bileti bile deliğine ustalıkla atamadıktan sonra, niye böyleydim, yok canım, o kadar da değildim, daha önce gelişigüzel biçimde atılmış biletlerle tıkanmış bir deliğin bedelini ben niye ödemeliydim? Hiç... Şoför elimden bileti hızla çekip alarak, deliğe sokmuştu bu arada, bana kızmıştı sanırım, çünkü başaramamıştım, ama onun işi buydu, di mi, yılların şoförüydü, günde hiç yoksa iki yüz elli riskli bilet atışı vardı bu adamın, hepsini de ilk seferde sokardı, kesin, adamın işi buydu bir kere, hiçti...

Bilet meselesi zor da olsa kapanmıştı. Artık ilerlemek gerekliydi. Solgun ve yorgun yüzler galerisi beni bekliyordu. Fakat ilerlemek mümkün görünmüyordu. İçerde 120-125 arası sovat göllenmiş durumdaydı. Sovatların bir kısmı oturmuş, bir kısmı ayakta koltuk kenarlarına tutunmuş, son kısmı da tavandan sarkan tutacaklara elleriyle asılmıştı. (Bir kısmı + bir kısmı + son kısmıydı. Çünkü sovatları üç kısımda ele alıyordum.)

Bir koltuk kenarı bulup ilişmeliydim hemen. Kendime göre kelepir bir koltuk kenarı bulmalıydım. Bulmalı ve şöföre ilerlemeye ne kadar yatkın karakterde bir sovat olduğumu ispatlamalıydım. Mümkünse dikiz aynasında göz göze gelmeliydik. Bana gözleriyle "Girişin rezaletti, ana ilerleyişin fena değil. Hadi bakalım," demeliydi.

Fakat bütün kenarlar çeşitli irilikteki eller tarafından tutulmutu. Bütün tutacaklar da öyle. Ellere karşı derin bir nefret duygusu kapladı birden içimi. Zaten çabucak kirlenirlerdi. Sabunlar olmasa görürdüm ben onları.

Kalakalmıştım. İlerlemek istiyordum. Fakat ilerleyemiyordum. Geç mi kalmıştım, neydi? İşte tam o sırada boşlukta bir metal parçasının ışık gibi gözüme gözüme doğru parladığını fark ettim. Adeta sağ elim için yaratılmıştı. Bomboştu. Sağdan ikinci koltuğun kenarındaydı. Şöyle dedim, içimden: "Metalim benim. Bekle hemen geliyorum."

"Şuraya sağ ayağımı bir sokabilirsem birazdan yanındayım, canım," diye de ekledim ve harekete geçtim. Hedefe kilitlenmişim. Fetiş - metalime ulaşmam an meselesiydi. Evet. Yakalamıştım. Homurdanmalar olmuştu biraz. E o kadar olacaktı. Ancak sol ayağımı yanıma alamamıştım henüz. Oralarda bir yerde kalmıştı. Onu iki yana doğru biraz oynatarak hızla yanıma çektim. Gelmişti. Başarmıştım. Artık otobüste kendime ait bir ye-

2.

Bu canlılara hemen "insan" demek aklınızdan geçse de... Demeyin. Onlara "sokaktaki vatandaş" demek daha uygun. Ya da kısaca: Sovat.

rim, sağ elimle sımsıkı yapıştığım bir metalim vardı. Elime sevgiyle gülümsedim. Neler de geliyordu, kendisinden. Aman da sahibine ne kadar da sadakatle bağlıydı. Aman da amandı. Hemen ardından otobüsteki meşru varlığımın onanmasını isteyen gözlerle etrafıma baktım. Otobüsün takriben 126. sovatıydım. İyi bir rakamdım. Kolay olmamıştı(m). Girişte bozulan moralim, gerçekten çok başarılı geçen yer kapma operasyonum sayesinde düzelmişti. Kendime güvenim geri gelmişti. Kimse artık kolay kolay kıpırdatamazdı beni buradan. Emek vermiştim. Hak etmiştim. Fakat çok geçmeden ayakta güvenli bir yer edinmiş olmak bana yetmez oldu. "Bir an önce bir yer bulsam da, azıcık otursam"dı. Sovatlar nankör olurdu. Koltuklarda oturanlardan hangilerinin daha sonraki duraklarda inme ihtimali olabileceğine dair fikir yürütmeye koyuldum. Önce söz konusu ettiğim şahsı belirlemeli, sonra da ne yapıp edip onun oturduğu yere ulaşarak koltuğunun kenarına sağ elimle yapışmalı ve beklemeye geçmeliydim.

Önce güzergahı ele aldım. Hangi hattın otobüsüydü, bu? Duraklar nereleriydi? Yanıt verdim. (Kendi soruma kendim yanıt verdim. Size de tavsiye ederim. Kolay oluyor.) Otobüsün son durağı tiyatro, sinema, döviz bürosu, pavyon, konsolosluk, bar, kitabevi, meyhane, sanat merkezi, kilise, hızlı yemek merkezi, butik, son dönemdeki her filmin içinden mutlaka bir kez geçen tramvaydan müteşekkil bir mahaldeydi. Oraya gidiyordum. Oturanlardan hangilerinin son durağa gitme ihtimalleri sıfıra yakındı akşam akşam hem de bu yağmurda?.. Çocuklu başörtülü kadınların, çocuklu ya da çocuksuz peçeli, feraceli kadınların.

Son seçimlerin sonuçlarına karşın, şimdilik, yukarıdaki grup söz konusu mahale akşam akşam gitme ihtimali en düşük gruptu. Otobüsü gözlerimle taramaya başladım. Arka sıralarda aradığım özelliklere uygun, gruplandırma itibarıyla otobüsten erken inmeye mütemayil tam iki adet feraceli kadının oturduğunu saptadım. Yeniden hedefe kilitlendim. Oraya ulaşmalıydım. İmkansızdı. Kımıldayamıyordum. Rasyonel çalışan aklımı yürütmüştüm, fakat bedenim. O, yürümüyordu. Yürüyemiyordu. Teoride sorun yoktu ama öteki var ya, hani şu malum "öteki" - pratik var ya pratik... İşte sorun, ondaydı. Bulunduğum yerden herhangi bir yöne doğru mütevazi bir adım atmam bile başlı başına bir olayken, ben bu sevdadan vazgeçmeliydim. Sıkıntıyla kafamı önüme eğdim. Yorgundum. Tükenmiştim. Umudumu yitirmiştim. Çaresizdim. Her şey bitmişti. Günümüzün duyarlı okurunun, duygularıyla oynamamı sağlayacak ne kadar insanlık hali varsa hepsi üstümdeydi, kısacası. Fakat, fakat o da neydi? Tanrım! Yoksa şansım mı dönüyordu? Yoksa yoksa kahpe felek artık bana da mı gülecekti? Bir baktım, metalini tuttuğum koltuğun cam kenarındaki bölümünde çocuklu başörtülü bir kadın oturmaktaydı. Derler ki, "sovatlar büyük hedefler için başlarını göğe diktiklerinde, burunlarının ucunu görmezlermiş." Doğrudur. Doğruydu.

Kadın, kucağındaki çocuğun pantolonundaki çamurları temizlemekle meşguldü. Çamur kurumuştu. (Kuru çamur ne de güzel dökülür pantolonlardan topak topak...) Kadın ha bire çocuğun pantolonuna vuruyordu, ama yeri değildi. "Yaa kardeşim şunu inince yapsan olmaz sanki" dedim, içimden. Ortalık toz duman olmuştu. Duman neyseydi de. Toz... Toza karşı allerjim vardı.

Bir hapşırmaya başlarsam en az on tane arka arkaya patlatmadan duramayacağımın farkındaydım. Burnumun direği sızlamaya başlamıştı bile. Geliyordu. Gelmemeliydi. Şu anda elimle ağzımı kapatmam mümkün değildi. Zaten tek ellik yeri güç bela bulmuştum.

Ve öbür elimden hala haber alamıyordum. Kim bilir neredeydi? Hapşırık başlarsa ortalığa bir sürü ifrazat saçılacaktı. Kendi halinde su dam-

lacıkları deyip de geçiştiremezdim. İnsan içinden nelerin geleceğini önceden nasıl bilsindi? Neye niyet, neye kısmetti... Kadın, yerinde gözüm olduğunu mu fark etmişti, ne? Olayda kasıt mı vardı?

Başka şeyler düşünerek hapşırık nöbetini engellemeye çalışmalıydım. Kendimi deniz kıyısında taş kaydırırken hayal etmeye başladım. İlkinde üç kez kaydırdım. İkincisinde altı, üçüncüsünde dokuz. Basit bir hesapla altıncıda on sekiz. Sonra 21, 24, 27 diye gidecekti.

Değmezdi. Vazgeçtim. Hapşırığım burnumdaydı, hala.

Şu koskoca gezegende başıma gelenleri anlamam güçtü. Şimdi Gobi Çölü'nde olsaydım ya da Büyük Sahra'da, ya da çok masrafa gerek yok, bizim Bursa Ovası'nda istediğim gibi hapşırabilirdim, içimden geldiği gibi. Pasifik'te bir teknedeyim, mesela. Ya da Alaska da bir kulübede. Oh!.. Kuzey Kutbu'nda günlerce yürüsem bir tane insana rastlamazdım. Burası öyle miydi ya! Sovatistan, gezegenin en kalabalık ülkesiydi.

Durağa yaklaşıyorduk. Şoför durmaya niyetliydi. Yavaşlamıştı. Demek ki hala içerde bir miktar sovatlık yer vardı? Acaba ne kadardı? Şoförün yanına gidebilsem kulağına eğilip "Kaptan, sen bu işin uzmanısın. Söyle bana daha kaç kişi alır, bu araba?" diye soracaktım.

"Su içinde yirmi sekiz kişilik yer daha var, ama ilerlemeniz eksik be bilader" diyebilirdi. Ben de yeniden yerime dönüp boşlukta saklı, el değmemiş yirmi sekiz fetiş-metali bulmaya koyulabilirdim. Vakit geçerdi. bunu da yapamadım. Hiçbir şey yapamıyordum. Kendime güvenim yine azalmıştı. Ben bir hiçtim. Tipik bir sovattım. Bu arada hapşırık nöbetimi atlattığımı fark ettim. Geçmişti. Hiç olmazsa bunu başarmıştım. Otobüs durmuştu.

İçeriye takriben 28 sovat eklenmişti. Onlara acıyarak baktım. Geçtiğim bütün aşamalardan şimdi onlar geçecekti. İşleri çok daha zordu üstelik. Kendimi iyi hissettim. Bir üstünlük duygusu kaplamıştı içimi. Rahatlamıştım. Yeni sovatların hali çok komikti. Onların da katılmasıyla numaram büyümüştü. Farz edelim otobüs numaram 126 değil de 148'di artık. Sahil yoluna çıkmıştık.

Yeni sovatlar -hemcinslerim- hararetle tutunacak koltuk kenarı ararlarken aklıma olmayacak şeyler gelmeye başladı.

Şimdi otobüs şu virajı alamayıp denize uçsa, aynı akşam Cenevre'de bir saatçi, dükkanını kapatmış, evine dönmüş televizyon seyrediyor olsa, spiker "AFP' den aldığımız habere göre bugün Türkiye'de feci bir kaza oldu. İstanbul'da denize uçan bir belediye otobüsünden şu ana kadar 144 yolcunun cesedi çıkarıldı (daha benimki bulunamamış. Belki de ölmemişimdir- Haydi hayırlısı). Kaybolan diğer yolcuları arama çalışmaları sürdürülüyor. Reklamlardan sonra...." dese, Cenevreli saatçi ne düşünürdü acaba?

"AFP'yi de güvenilir bir ajans bilirdim. Onlar da yalan yanlış haber vermeye başladılar. Bu dünyada kimseye güven kalmadı," derdi, herhalde. Sonra da kafa karışıklığını azaltmak için "Hayır, hayır... AFP yalan haber vermez. Otobüs olay anında oralardan geçmekte olan bir vapurun üstüne uçmuş olmalı. Gerçekten çok enteresan bir kaza. 40 otobüsten, 100-110 da vapurdan, etti 140 ya da 150.140 ise fazladan dört ceset bulunmuş, 150 ise 6 ceset kayıp" diye devam ederdi belki de. (İnşallah birinci ihtimaldir yarabbi).

Ardından da akla uydurulması güç bir bilgiyi ilk karmaşadan sonra yerli yerine oturtup rasyonelleştirmekten rahatlamış bir Batılı olarak zapping yaparak öteki kanalda Tayland boksu seyretmeye başlardı, sanırım. Adi herif. (Hele ikinci ihtimal gerçekleşirse hepten adi herif).

Öfkeyle saatime baktım. Swatch. Hiii! Uzlaşmaz bir çelişki. Dizgide İsviçreli saatçiyi değiştirip Brükselli lahanacı ya da Venedikli tacir yapmak gerekecekti.

Sovatistan'daki yolculuğum sürüyordu. Daha da sürecekti. Sovatistan'ın göklerinde sürekli olarak parçalı sıkıntı bulutları dolanırdı. Havası ter ve öfke kokardı.

Sovatistan, sovat imal eden bir makineydi. Bir montaj bandıydı. İçine insan giren, dışına sovat çıkardı.

Ve bir sovat, her şeye sovat gözüyle bakardı.

Yazıyı kapatıp çıktım. Yürüdüm. Sarı levha asılı bir direğin dibine geldim. Beklemeye başladım. "126" diyen bir ses geldi kulağıma. "Efendim" dedim...

FATİH ALTINÖZ

"UYUYORUZ, LÜTFEN UYANDIRMAYINIZ" *

"Mama Bea,
Şarkı söyle!.. Gece karanlığında söyle, güneş ışığıyla aydınlanmış ya da sislerle kaplı felaketlerin öncesinde şafak sökerken söyle!.. Her yerde, sokakta, insanların kalbinde, aşktan başka beklentisi olmayan kadınların diledikleri sarhoşlukta söyle...
Neden?
Çünkü sesin, müziğin, nefesin bizi mest ediyor. Mama Bea... annesin sen ve bilemezsin ne kadar!"
Leo Ferre

"Kükürt ve kan renginde bir ses, vahşi kızıl, mora çalan toprak rengi, Goya'nın bir tablosu sanki."
Jean - Pierre Lentin

Çelik ve camdan bir gösteri odası... Dört bir yandan dev boyutlu, emreder bir hükümranlıkla dikilen, parlak ekranlarla çevrilmiş, koyu kara bir deliğin etrafında giderek büyüyen, büyüyen, art arda halkalar... dizi dizi halkalar boyunca parlayan gözler... tüm bakışlar, tüm projektörler ve tüm kameralar ortadaki kara deliğe dikilmiş... Yaşamımızın boşluğunu yaşamın kendinden de boş şeylerle doldurmaya çalıştığımız için geldik buraya. İçimizde yarattığımız ve karaladığımız hayaletlere sadırmaya geldik. Her bakımdan haklı olduğumuz ve doğruyu yaptığımızın yeniden ve yeniden bize söylenmesini duymaya ve böylelikle yeniden ve yeniden haklı çıkmaya geldik. Şaşmaz savunucularıyız yaşantımızın, kendimiz için yarattığımız ve başkalarını da içinde yaşamaya mecbur ettiğimiz cehennemin. Güvensiz değiliz, dehşet dolu hiç değiliz. Şüphelerimizi biraz olsun uyuşturmak için bir hayalet kostümü giydirmek zorundayız birine, hepsi bu, bu yüzden buradayız, "seyretmek" için, tam bir seyirlik eğlence için, ... ve işte gösteri de başlıyor...

Büyük kırmızı ışık yanıyor ve ortadaki sahnede küçücük bir kadın. O kadar ufak tefek ki, minik bir kız çocuğundan ayırt edilmesi olanaksız. Bize bakmıyor bile, yavaşça öne doğru yaklaşıyor, devasa ekranlarda yüzbinlerce görüntüsü alevleniyor sahnenin kenarında, mikrofonu alıyor ve kırgın, dökük, çökkün bir mırıltıyla başlıyor şarkısına:

"O halde, son nefesin
Belki de kusman gereken
Pençeler dışarıda, gözler fırlamış

* L'artiste (Sanatçı)

Acıdan buruşmuş yüzler... buruşmuş
Belki de çok çirkin olur
Hoş olmaz manzara
Kuşkusuz yürekler acısı
Zira o gün
Acının pembe kabarcıkları
Başında patlayacak
O gün
Denizaltının korkunç patlayışı gibi
Makine kalbinin sessiz patlayışı...
Makine kalbinin... makine kalbinin..." **

Kamera-göz'ler endişe içinde birbirlerine çeviriyorlar mekanik ışıklarını, ama... çok geç artık, gösteri çoktan değişmiş, küçük kadının kara haykırışları kulaklarımızı yırtmaya başlamıştır bile. Çöl güneşi altındaki elektrogitarın susuz, yaralı dudakları üzerinde dans eden titrek, kara seraplardır haykırışları... zehirle, öfkeyle, umutsuzlukla; terk edilmişliğin sızısı, yalnızlığının bitmeyen acısıyla karaya boyanmış birer kabus, birer ağıt gibi yıkılır üzerimize onun çığlıkları. Küçük kadın diz çöker, kıvrılır yere, yumrukları sıkılı bağırır, bağırır, bağırır, bağırdığı biz miyiz bilemeyiz ama yine de hiç hoşlanmayız bundan, istemeyiz kimsenin yüzümüze gerçeği haykırmasını. Kafalarımızda hiç silinmemecesine kazınmış birer taştan put taşırız çünkü her birimiz. İçimize, kanımıza, özümüze değin işlemiştir onun küçük, hesapçı, içten pazarlıklı

** La mort-Musik (1 m melodisi)

D E L İ

(LA FOLLE)

Çırpınıyor sağ eli
Tüyü yolunmuş kuş sanki
Kendinden önce gelir
Kötü bir haberci gibi
Tanır onu tüm şehir
Gezindiğinden beri
Yaz-kış demeden her yerde
Etraftaki kırlarda
Kaldırım taşlarında
Sekerek yürürken o
Çınlar sert adımları
Aldırmaz vakte zamana
Deli... Deli...

Sabah gördüm geçerken
Kırmızılara bürünmüş
Akşam karaydı giysisi
Bilemem hiç nedenini
Oo! Eli kırlangıç sanki
Garip bir baharı çizen
Tanır onu tüm şehir
Dönüp bakmaz ama kimse
Gelip söz ederse diye
Bizce anlamsız şeylerden
Deli... Deli...

Turna gibi titrek boynu
Önden gider bu kaçışta
Arayışında belki de
Aynanın öbür yüzünde
Aynanın öbür yüzünde
Şaşkın bir görüntüyü
Bilinmez başı sonu
Bu kısır döngünün
Merak eder herkesin nasıl
İşlediğini gün be gün
Deli... Deli...

Oo! Hayallerle bir tutar
Gözü görmez hiç bizi
Hangi şiddetli yara bu
Aramıza perde çeken?
Hangi yakadayız biz?
Hem gerçekten var mıyız?
Ona ulaşamayan bizler
Ona ulaşamayan bizler
Deli... Deli...

Fırtınayla eğilen saz
Ne kadar zamanı kaldı
Koşmak için bu yangında?
Ne düşler ne yıldızlar
Çökecek yine başına
Hareketsiz kılmadan
Son bir çırpınış elini
Ne kadar zamanı kaldı?
Delinin... Delinin...

Peki bana, ya bizlere
Ne kadar zaman kaldı?
İçimizde gizleyip de
Tüm yaraları, düşleri
Hadmedilmiş istekleri
Yutulmuş hakaretleri
Söyleyememiş olmanın
Bizi o yakaya itmesine
O hıçkırığı andıran
O hıçkırığı andıran
Gülüşün bizi yırtmasına
Taşır bu gülüşü sırtında
Deli... Deli...

kaygıları. Ne bize dokunulsun isteriz ne de biz başkalarının acısına dokunalım. Kaşlarını çatar, parmak sallar bize içimizdeki taş heykel, çelik iskelet: "Aman" der, "aman dikkat, uzak dur böylesinden". Fırlarız koltuklarımızdan, elimizi kolumuzu sallayarak çıkışmaya başlarız: "Biz buraya onun da bize benzediğini görmeye geldik" deriz. "Onun tekmelendiğini, itildiğini kakıldığını, ateşte yürüdüğünü, insan taklidi yaptığını görüp eğlenmeye geldik, bedenine batan iğnelere tepki vermediğini görmek istiyoruz. Papağan gibi kelime ezberleyebildiğini, maymun gibi palyaçoluk yapabildiğini, ama hiçbir şey, hiçbir şey hissetmediğini görmek istiyoruz. Kimsenin, kimsenin duyguları olmasına ve hele ki kimsenin bu duyguları açığa vurarak bizi huzursuz etmesine tahammül edemeyiz. Ya susturun onu ya da paramızı verin geri.

Kimsenin bize insan olduğumuzu hatırlatıp canımızı sıkmaya hakkı yok. Biz sürdürebiliyoruz, uyum sağlayabiliyoruz, ayak uydurabiliyoruz. Eğer o bunu yapamıyorsa, ondan beklediğimiz 'fonksiyonlarını' yerine getiremiyorsa üretildiği fabrikaya geri yollansın ve 'tamir edilsin'. Yeter ki böyle bağırarak bir tokat gibi çarpmasın anlamsızlığımızı yüzümüze!"

Bizim söylenmelerimiz ve homurtularımız arasında daha çok, daha çok bağırır küçük kadın birileri duysun diye sesini. Elektrogitar kavrulan çöl kumundan avuçlar dolusu saçarak ve hırsla, hüzünle, özlemle inleyerek derin yarıklar açar onun yüreğinde. Ve biz, kelimeleri yaratanlar ve tüm duyguları kelimelerin dar kafesine hapsedenler ve kelimelerle düşünenler ve kelimelerle oynayanlar; bizler, onun elinden alırız kelimelerini. Sözcüksüz, hecesiz, sessiz anlatamaz ki artık kimselere acısını, çünkü biz yalnızca kelimeleri anlarız ve yalnız kelimelere tepki veririz, oysa o artık kelimelere sahip değildir. Ekranlardaki görüntüler birbirine karışır. Küçük kadının kısılır sesi. Hıçkırıklara dönüşür yavaş yavaş çığlıkları, düşleriyse gözyaşlarına, ...kaybeder kendini. Tüm duygularını, tüm benliğini, tüm ruhunu, tüm yaşamını serip açar önümüze bir yelpaze gibi ve bırakır ayakucumuza. Ama sivri, kesici, zalim kelimeler bizim elimizdedir, onu daha da incitmek için birer kırbaç gibi kullanırız kelimelerimizi;... sıfatlar yakıştırır, yaftalar takarız ve dinlemek de duymak da istemeyiz artık. Çünkü sorgulanmak istemeyiz, hele ki dokunulmak ve sorumlu tutulmak hiç... Yalnız ve yalnız o sağır uykumuz içinde yürüyerek küçük evlerimize, küçük işlerimize dönmek isteriz, küçük yaşantılarımızı eskisi gibi sürdürmek üzere.

O küçük kadın, MAMA BEA'dır. Kullandıktan sonra bir köşeye fırlatıp attığınız plastik bir meta değilim ben demek ister bize. Helezoni, dik, yüksek, nereye çıktığı bilinmez merdivenlerinizde, akıl almaz bir hız ve kargaşayla hep daha yükseğine, daha ötesine çıkmak için ölesiye koşuşturup durduğunuz o garip, o korkunç merdivenlerinizde üzerine basılacak bir basamak olmadığını söylemek ister bize. Kim duyacak onu, kim dinleyecek, kim onun dilini çevirecek bize?

ARZU GÜNEY

Gül çook üşüyecek

Uçuk beyaz bir ay var
gönlümün maviliklerinde
çook uzaklarda
bep benimle
Nasıl olacak bilemiyorum
yaşam...

Bir tek gül açmış bahçede
gül çook üşüyecek.

Mefkure
DÜNDAR

[Kızılay
Huzurevi]
"Özgürlük Kuşu" isimli şiir
kitabından alınmıştır.

geliyorlar...

(they shall overcome)

2'ci sınıf anılarımız.

2'inci sınıfta en sevdiğim
canım öğretmenimdir. Hayvana
nat bahçesine gittik bütün
sınıf gitti. hayvanat bahçede
top oynadık ve öğretmenimi
çok üzdüm ama cuma gü-
nü öğretmenimle barıştık.
Cuma günü karnelerimizi ala-
caktık. cumagünü kar-
nem iyi gelirse annem ve
babamdan 50' dolar alacam.
Evde 20' dolarım var. Eğer
Öğretmen 3. Sınıfa geçirirse
annemin ve Babamın verdi-
ği doların ve evdeki 20' do-
larların birleşimi 120
dolar evde olacaktı.

(*) Bu yazı, 7 yaşında bir ilkokul öğrencisi tarafından öğretmenine yazılmıştır. *Şizofrengi*

maarifnameler

MÜDÜR BEY'E DİLEKÇE

Müdür Bey dinle beni bir dilekçe yazayım
Ne olur kırma beni yardımcınız olayım
Laboratuvarda da ayrıca çalışayım
Belki müdür olurum şimdiden alışayım

Yanlış anlama beni bakmayın kusuruma
..... İlkokulu çok gidiyor hoşuma
Siz söz verdiniz diye taş koymayın yoluma
ALLAH içi n söyleyin layıkım bu makama

Bu dünya köprüsünden mutlu olup geçelim
Gönül bağımız birdir bunu perçinliyelim
Bir endişeniz varsa açık söyle bilelim
Eğer yoksa Müdür Bey görev ver yüklenelim

Büyük bir hevesim var mesleği seviyorum
Mustafa Bey gideli yardımcıyım diyorum
Beni düşünüyordun onu da biliyorum
Birden değişti durum birşey sezinliyorum

Hizmet her yerde hizmet nasip neyse o olur
İnşaallah bu işlerin sonu hayırlı olur
Ömür çabuk geçiyor müdür emekli olur
ALLAH sağlık verirse ADNAN(*)'da müdür olu r.

Adnan Akçalı

....İlkokulu Laboratuvar Öğretmeni

(*) Bu, gerçek bir dilekçedir. Sadece öğretmenin adını değiştirdik. *Sizofrengi*

ben nerede kalırım
oğlan saçlı bir kızın gözlerinde kalırım

işte böyle, sakin, çırpınmaksızın
ağlardan denize doğru
ağlardan, denize
*deniz, bizim evimiz**

benim derin iç çekişlerim vardır, en olmaz yerinde telaşlandıran martıları, tam da birşeyler kapmaya çalışırken bol köpüklü ve kavgalı bir denizin ortasından..
derin bir iç çekiş, günün en sıcak saatinde, hem de kimsecikler yokken, yıkık bir kilisenin çok yapraklı bahçesinde yanyana yürürken içim titrer bir yandan omzumun her dokunuşunda.. bir yandan kaygılanırım, tuhaf şeyler gelir aklıma...
sonra, hafifçe sarhoş olurum, gözüm kapıda takılı kalır. gözüm aklımı dağıtacak bir kızda kalır.. **mutlaka aşık olurum** ve "o" kapıdan geçerken bir bahaneyle içeriye girer.. sonra.. sonrası hep bir ilkbahar hesaplaşması, kitaplıktaki sessiz ağlayışlar, tüm ışıkları kapatıp balkona çıktığımda burnuma çarpan şehrin kokusu, büyücek bir fotoğraf ortasından hafifçe kırılmış ve unutulmuş yarım şişe kırmızı şarap...
benim iç çekişim kum gibi, toz gibi bir şeydir yani...
bilmiyorum ama, iyi bir şeydir...
benim çok acayip sıkıntılarım vardır, sıralı, sırasız... genellikle çok sırasızdır. nasıl, niye yaparım bilmem, kocaman ve çok güzel bir ateşin kucağında kavrulurken birden gövdemi buz gibi yaparım. **mutlaka yaparım**, yatağın üzerinde her seferinde dağılmış bir avuç soğuk kül'den başka bir şey kalmayacağını bildiğim halde...
yani benim sıkıntılarım, uzak ülke telefonlarına benzer, heyecanlı ve hızlıdır. *"her seferinde söylenmemiş,yarım kalmış binlerce şey"*** le birlikte gezinir durur.. "şimdi ne söylesem" telaşına katlanır da, çok erken bir kabataş sabahının bir bardak çayında yavaşça erimeyi bilmez...
sonra saat on olur. hala fatih'e gitmek için vaktim var diye düşünürüm. "çok mutsuzum galiba" derim kendi kendi kendime. "abi çok mutsuzum". paris'e gitsem derim, gemileri yaksam yine... "bu şehir arkandan gelir" derler.. "etraf kavafis dolu" diye dalgamı geçerim.. içimden.
benim sıkıntılarım sanki, çok tatsız bir şeydir...

benim kocaman ve terleyen ellerim vardır. yeni yıl kartlarına yazılan cümlelere benzer, güçsüz, şaşkın ve kuralcı... yılda

bir kez olabilen bir şey için hiç de uygun değildir bunlar, ömrüme uymadığı gibi..
ellerim sıkıntılı, şu dünyayı istediği gibi kucaklayamamaktan. çoban salata ve piyazı iyi tarif eder de,korkar arkadaşlarının anlayamadığı bakışlarından.
sonra bir zaman daha geçer. hafifçe eğilerek dolaşırım kalabalıkta. **mutlaka dolaşırım.** çok kaygılanırım kendimden ve bunun için ellerimi rahatça kaybedeceğim pantolonlar giyerim.
yani benim ellerim, utandırmadan verilen komi bahşişi ve sebebsiz kurulan dostlukların öpüşmesinden, kekeme masa arkadaşlarına kadar koşturur durur.
bu yüzden bir parça yorgundur..
ellerim pek de matah bir şey değildir doğrusu...

benim bir türlü kurtulamadığım hayallerim vardır, en tepesindeyken rüzgarın ve en hızlısıyken yağmurun, sinek vızıltılarıyla kaybolmuş bir bataklığın kenarında bitiveren...
bir akrep gibi kıvrılıp acıyla, soksam kendimi diye hayal ederim.. ardından yağmur bir kez daha yıkasa caddeleri, dilimi, dişimi ve etlerimi bir kez daha yıkasam ve sakınmadan yürüyebileceğim ilk duvar dibinde elimde kalan son meşaleyi de yaksam. *"bir kuşun yarası"* *** kadar derin yaramı son bir öpüşle dağlayıp, dağlı çiçeklerle örülü bir bahçenin kenarında dursam diye hayaller kurarım. **mutlaka kurarım.**
yani benim hayallerim, yavaşça tutulan küçük serçe parmağı ve hızla giyilen bağcıksız ayakkabılara benzer.ilk koşturmacada ayrılan, ya da ilk sendeleyişte çıkıveren..
hayallerim bana, acı bir şeydir...

....

işte böyle... hepsi bu kadar.
sonra ne mi olur?..
sonra mevsimler değişir, güneş rahat ve sakin yoluna devam eder. ben kibariye dinlemeye devam ederim. yeni mektuplar yazarım eski arkadaşlarıma, içlerine şiirler koyarım..
bir çingene kızı ayaklarını şıpırdatarak yanımdan geçer.
chick'in konseri için karaborsadan bilet ararım, çok keyiflenirim çoktan unuttuğum bir türküyü hatırladığımda.. aklım bir karış havada, aklım oğlan saçlı bir kızın gözlerinde kalır.. gözüm telesekreterin pırpırına takılır,
ne kadar pırpır o kadar dost..
mahir'in ulaş'ı kucakladığı o duruşma sahnesinde, tutamam kendimi, gider gardrobun dibine oturur ağlarım..
"bir kuş kanatlarında boş bir kovanla kalkar avludan" ****
yaşadıklarımdan kan-ter içinde kalırım...
ama, bir şeyi çok, çok iyi bilirim:
bu dünyada hala rüzgarlar esiyor ve nasıl olsa terimi kuruturlar.
mutlaka kuruturlar...

ERCAN KESAL

* Gül D.
** Murathan Mungan
*** Edip Cansever
**** Akif Kurtuluş

BASTIM
||
YATTIM

Bu yazdığım ne bir hikaye ne de bir masal. 1978 senesinde başımdan geçen gerçek bir anım. Anımı yazmak istemiyordum. Şizofrengi dergisini basarken, Fatih beyle matbaada sohbet ederken başımdan geçenleri anlattım. Canı sıkılmadan beni saatlerce dinledi. "Böyle şey olmaz" dedi. Ben de "emin ol ki" dedim, "bu söylediklerimde hiç abartılmış birşey yok." dedim. Sohbetimiz bitti ve ayrıldı. Aramızdaki konuşmaları Yağmur, Kültegin ve Mehmet beylere anlatmış, onları da pek etkilemiş ki, birkaç hafta sonra Fatih bey beni aradı. ille "bu anlattıklarını bizim Şizofrengi'de yayınlayalım" dedi. Çok ısrar edince dedim ki; "Fatih bey benim 3 sene duruşmam sürdü, 18 ay hiç eve gitmemek şartıyla polisten kaçtım, 3 sene bir gün cezaevinde yattım. Bunların hepsini sizin derginizin 5 sayısı almaz. Çünkü o kadar olaylar geçti ki başımdan bunu ancak kitap halinde yazsam ancak sığar" dedim. Ve.....

1978 senesinin 24 Nisan tarihinde ortak olduğum matbaaya 3 veya 4 kişi geldi. Hepsi de 20-25 yaşlarındaydı. "Bir baskı işimiz var" dediler. Kişilerle konuşup 1.500 tl. anlaştım. "Ne zaman alırız" dediler. Ben de "akşama gelin,alın" dedim. Onlar gittikten sonra verdikleri işin filmlerini okuyunca biraz kaygılandım.Çünkü o dönemlerde muazzam bir sol yayın vardı.Bildiri kürt meselesiyle ilgiliydi. Tedirgin oldum. Yanımda çalışan kalfama dedim ki: "Bu filmleri al, basın savcılığına git, göster. Basalım mı, basmayalım mı?". Kalfam gitti, geldi. Sorduğumda "basın" demişler. "Yalnız,isim ve adresini alın" demişler. Ben de gönül rahatlığıyla işi bastım. Çocuklar geldiğinde işi teslim ederken kimlik ve adres istedim. Hemen bir tanesi nüfus kağıdını çıkarıp,ismini verdi, adresini de söyledi. İlerde olanlardan başıma geleceğini bilseydim hepsinin nüfus cüzdanlarının fotokopisini alırdım. Benim siyasi yapımı o dönemlerde herkes biliyordu. Onların yanlışlık yapacağını hiç aklıma getirmemiştim. İşi alıp gittiler, ben de paramı aldım. Hemen aynı gün. Basın savcılığına basın bürosuna ve derleme müdürlüğüne bastıklarımdan verdim. Basın kanununa göre bastığın her gazete, dergi, kitap v.s. gibi yayınları en geç oniki saat içinde bu mercilere vermeğe mecbursun.

OLAYIN DRAMI BAŞLIYOR

Bir gün sonra akşamüstü basın bürosundan 5 veya 6 tane polis memuru geldi. "Bunları sen mi bastın?" dediler. Ben de "bunları sizin basın bürosuna verdiğime göre,ben bastım" dedim. "Kime bastın?" dediler, ben de daha evvel almış olduğum şahsın ismini ve adreslerini verdim. Hemen o anda 2 polis memuru vermiş olduğum adrese gittiler, yarım saat sonra geldiler. Ekip şeflerine böyle bir kişinin ve de böyle bir adresin olmadığını söylediler. Saat de yediye doğru geliyordu. Ekip şefi bana dedi ki: "yarın sabah nüfus hüviyetini al, şubeye gel". Ertesi gün saat 9'da şubeye gittim.İfademi aldılar, ifademde hiçbir değişiklik yapmadım. (Burada bir şeye açıklık getiricem. Biz iki ortaktık ve de matbaa ortağımın üzerineydi. Polis kayıtları, maliye, sigorta, kira kontratı v.s.)

Ben akşam ortağıma dedim ki: "matbaa senin üstüne, sen git". O da "abi ben korkarım, sen git" dedi.Velhasıl ben sabah 9'da gittim. İfademi alıp beni bırakacaklar diye beklerken beni adliyeye sevkettiler. Basın savcılığına çıktık. Savcılığa da aynı şeyleri söyledim. Kapıda beklememi söyledi. Beni getiren polis memurlarından bir tanesi içerde savcının yanında kaldı. On dakika sonra memur kapıdan göründü. Beni de hemen hemen basın polisinin hepsi tanır. "İşler kötüye gidiyor, gel bakalım" dedi. Bir kat aşağıya indik. Sulh ceza mahkemesinin kalemine geldik. Evrakı kayıt ettirdi mi, ettirmedi mi, katiple bir şeyler konuştular. Ve

Aman allahım okunacak gibi değil.

5 sayfa iddianame,

141 - 142, bölücülükden,

kürtçülükten, sınıf düzenini bozmaktan,

neler, neler. Acaba ben mi

yapmıştım, şaşırdım kaldım.

Gizli hiçbirşey basmamışım,

Diyarbakırlı olduğum için kürtçülük

yapmamışım. Ben ne yapmışım?

Özgür basında 1500 tl'ye

bildiri basmışım.

biz mahkemeye girdik .

Hakim sordu ben cevapladım. İşyerim olduğundan, ikametgahım olduğundan bana gidebilirsin dediler. Kapıya çıktım, memur beni bırakmadı. Dedim ki: "mahkeme serbest bıraktı, sen niye bırak mıyorsun?". "Gel basın savcılığına gidicez" dedi. Tekrardan yukarı çıktık, savcının odasına girdik. Savcı bastıran kişileri tanıyıp,tanımadığımı sordu. Ben de onları bir kere gördüm, tekrar görürsem tanıyabileceğimi söyledim."Eğer" dedi "görürsen bizlere haber ver" dedi. Ben çıktım, her şey bitmiş gibi matbaaya geldim ve işimin başına döndüm. O zamana kadar basın bürosu merak edip de bu matbaanın sahibi kim diye sormuyor, aldığını götürüyor. Eğer sorsalar bugün benim başıma gelenlerin hiçbiri olmayacaktı. Belki siz dersiniz sen neden söylemedin, matbaa benim üstüme değil diye. Çünkü ortağımın akşamki yüzünü gördükten sonra onu oraya gönderemezdim, bir de çocuğun hiçbir siyasisi yoktu.

Aradan 15 veya 20 gün geçmişti ki postacı eve gelmiş. Bizi bulamayınca ihbarname bırakmış ,Fatih postanesine gelsin diye .Ertesi gün postaneye gittim, epey kalınca bir zarf aldım. Ben de şaşırdım, bu nedir diye. Taksinin önünde oturuyordum, bir açıp bakayım dedim. Aman allahım okunacak gibi değil. 5 sayfa iddianame, 141-142, bölücülükden, kürtçülükten, sınıf düzenini bozmaktan, neler,neler. Acaba ben mi yapmıştım, şaşırdım kaldım. Gizli hiçbir şey basmamışım, Diyarbakırlı olduğum için kürtçülük yapmamışım. Ben ne yapmışım? Özgür basında 1500 tl'ye bildiri basmışım. Çoluk çocuğumun ekmek parası için.

Bu dava niye bana açıldı diye sorarsanız, basın kanununda maddeler var. Sahibi, yazı işleri, sorumlu kişiler bulunmazsa suçlu basan matbaadır. Matbaa bulunmazsa satan suçludur. Bunları sonra mahkeme aşamasında öğrendim. Mahkeme günü yaklaşıyordu. Bu davalar avukatsız olmaz diye düşündüm. Avukata da aslında hiç gerek yoktu, çünkü suçsuzdum. Ama eş-dost bir avukat tut diye beni ikaz ettiler. Başladık iyi bir avukat aramaya. (keşke tutmasaydım) Evvelce adliyede şöförlük yapan bir arkadaşım vardı. Aynı zamanda bizim matbaa kalıplarını da yapıyordu, o da meseleyi biliyordu. Bana eski basın

savcılığından ayrılmış bir avukat tavsiye etti. Benim de basın suçu olduğuna göre ilk alternatifim oldu. Gittik, konuştuk. Bizi dinledi, daha sonra bana ideolojik davalara bakamayacağını söyledi, ben de teşekkür edip yazıhanesinden ayrıldım. Ertesi günü matbaaya geldi, davamı alacağını söyledi. Bana basınla ilgili sorular sordu. Ben anlattım, o bir şeyler anlamadı veyahut anladı. Ben bir ara tedirgin oldum, bu işin üstesinden bu avukat gelemez diye. Arkadaşım beni ikna etti, üstesinden gelir diye. Fiata anlaştık, kaporasını verdim. Daha sonra da vekaletnamemi verdim. Bekledim, mahkeme gününü. Mahkeme 5.ağır ceza idi.

İlk mahkemeye çıktık. Sorgu sualden sonra ben söz hakkı istedim.

Dedim ki: "bu bildiriyi basmadan evvel basın savcılığına gönderdim, adreslerini ve isimlerini alın, basın dedi. "Mahkeme uzun sürmedi, basın savcısının ve kalfamın dinlenmesi için, ileri tarihe ertelendi.

İkinci mahkeme günü geldi,çattı. Ben gene avukatım ve kalfam şahit olmak üzere mahkemeye girdik. Önce,şimdi hatırlamıyorum. Kalfam şahitlik yaptı, ben götürdüm bana basın, adreslerini ve isimlerini alın dediler. Hakim

Kalfamı yanıma alıp oğlum sen nereye gittin hangi savcılığa gittin diye söylendim. Abi dedi, basın savcılığına gittim dedi. Onu yanıma alarak üst kata çıkıp bütün odalara girip kimin söylediğini aramaya başladık. Hiç birini teşhis edemedi, deli gibi oldum. Tekrar tekrar odalara girip, çıktık, hepsi nafileydi. Bir ara yalan söylediğini zannettim, biraz da saf bir çocuktu, yemin etti artık yapacak bir şey yoktu.

sorduğunda da hangi savcıya verdin diye, kısa boylu açık alınlı biri dedi. Ondan sonra basın savcısı şahit olarak dinlendi. Böyle bir şeyin olanaksız olduğunu söyledi. Biz ancak basılan yayının basıldıktan sonra suç olup olmadığına karar veririz dedi. Mahkeme gene ileri bir tarihe ertelendi. Zannedersem basmış olduğum bildiri bilirkişiye gidecek, suç unsuru olup olmadığına bilirkişi karar verecek. Burada benim yapacağım tek şey vardı. Kalfam hangi savcılığa gidip de basın diye talimat almıştı? Kalfamı yanıma alıp oğlum sen nereye gittin hangi savcılığa gittin diye söylendim. Abi dedi, basın savcılığına gittim dedi. Onu yanıma alarak üst kata çıkıp bütün odalara girip kimin söylediğini aramaya başladık. Hiç birini teşhis edemedi, deli gibi oldum. Tekrar tekrar odalara girip, çıktık, hepsi nafileydi. Bir ara yalan söylediğini zannettim, biraz da saf bir çocuktu, yemin etti artık yapacak bir şey yoktu.

Mahkemeler devam ediyor. Bilirkişi raporu geldi, bildirinin suç unsuru olduğunu ama matbaacının bununla doğrudan ilgisi bulunmadığını söylüyordu.

Günler aylar geçiyordu. Sıkı yönetim geldi. Benim de şansızlığım 5. ağır cezada mahkemenin son aşamasına gelmiştik ya suçsuz olacaktım, ya da ufak bir cezayla kurtulacaktım. Tekrar mahkeme günü geldi. Gene avukatımla gittik. Hakim bu davaya sıkıyönetim geldiği için bakamayacağını, davaya sıkıyönetim mahkemelerinin bakacağını söyledi. Dosyam uyuşmazlık mahkemesine Ankara'ya gitti. Zannedersem 1 sene zaman sürdü. Nihayet Ankara'dan dosyam I.sıkıyönetim mahkemesinde yargılanmak için geldi.

Gelecek sayıda:Sıkıyönetim ve Firar

SU KEDİLERİ

Su kedilerini ilk kez Kasımpaşa'daki bir kahvede bir arkadaşımdan duydum.
İç savaştan cephe gerisine hava değişimine yollanmış olan arkadaşım bu canlının adına ilk kez mineraller konusunda araştırma yaparken Plinius'un yazdıklarında rastlamış. O sıralarda en şaştığı şeyler, bir, ahatların hiçbirinin silisyum dioksitten başka birşey olmaması, bir de bu su kedileriymiş. Plinius'dan çok sonra yaşayan Brahe de astronom olmasına karşın bu su kedilerinden sözediyormuş. Simyacıların elkitaplarından
"Necronomicon"da, dahası "Şifalı Bitkiler ve Emraz"da da su kedileri anılıyormuş. Arkadaşım bu canlının birçok kişiyi, birçok nesneyi, birçok yıldızı birleştiren bir eksen olabileceğini düşünmüş. Tüm bunları bir gece
izli mermilerle yapılan bir çatışmayı izlerken kurmuş.
Su kedileri akvaryumlardaki balıklar dara düşünce ortaya çıkıyormuş.
Özellikle betalar ya da kırmızı bol kuyruklu balıklar son demlerini yaşarken akvaryumda yüzen bir su kedisi belirliveriyormuş. Ölüme yakınlığının en önemli kanıtı buymuş.
Büyüklüğü bir kedi yavrusu kadarmış. Kimi zaman yavrusunu kucağında tutar, kimi zaman kunduzlar gibi sırtüstü yüzermiş. Sessizmiş.
Mineralog arkadaşım göbeğinin pembe olabileceğini, ola ki durum kötüleştikçe de kızardığını söyledi.Sonra bıyıklarının dokunuşu sifalıymış. Metaller üzerinde inanılmaz etkileri olabiliyormuş:

Bir kezinde bir su
kedisi
arkadaşımın
gözleri önünde
bir kaşığı kaldırıp
havada tutmuş, ardından da kaşığa binivermiş.
Kaşık öylece havada duruyormuş.
Arkadaşım su kedilerinin gamlı bir yunusu, gören bir köstebeği, anasının sırtından düşmüş bir yarasa yavrusunu ya da bir ornitorengi andırdığını söyledi. Belki de, canlı olmalarına karşın ogradeki andırıyorlarmış.
Andıklarının hiçbirini ne görmüştüm ne duymuştum.
Bir daha savaşa dönmeyeceğini de söylemişti.
Bunun kurşuna dizilmek
anlamına gelebileceğini biliyorduk.
Çok acıkmıştık.
Coşkuyla çiğ köfte yemeğe gittik.
O günden sonra onu bir daha hiç görmedim.

MUSTAFA ZİYALAN

T.S.A. KİMDİR? NEDİR?

T.S.A. bir reklam kampanyası değildir. Hani şu hergün gazetelerde, radyolarda, televizyonlarda, caddelerde, sokaklarda hatta evimize kadar gelen bildiri reklamlardan birisi değildir. Biz bir tiyatro grubuyuz. (Masum bir grubuz) Kısacası çekirdek gibi çıtırdatılarak yenilmez, sakız gibi şaklatılarak çiğnenmeyiz. (Dedik ya masum bir tiyatro grubuyuz diye)

Gelelim TSA'nın açılımına. Bekleyin geliyoruz (Fazla beklemeyin gaz yapar.) Geldik şimdi fırtınalar koparacak şok açıklamamızı yapıyoruz. T-Tiyatroyu, S- Sabriyi, A-Amcayı simgeler. Hep beraber okursak Tiyatro Sabri Amca olmuş olur. Aslında Tiyatro Sabri Emmi de olabilirdik. Hatta böyle öneri getiren arkadaşlarımız da oldu. Cevap netti. Size de söyüyoruz. Tiyatro Sabri Emmi olsaydık kısa yazalım. T.S.E olmuş olacaktı. Adamlar kalkıp bize (Bu adamlar Türk Standartları Enstitüsü oluyor) ismimizi çaldınız diye dava açarsa o zaman biz kimin bokunu yiyeceğiz? Siz boşverin bunları. Biz Sabri Amcada karar kıldık. Öyle devam edeceğiz.

-İsim nereden geldi? Niye geldi? Hatta ne bilem gerek vardı?

Grup 1993 yazında bazı insanlara (Pardon insan gibi davranan abilerimiz ve ablalarımız olan insancıklara) inat olsun diye inşaat işçisi bir arkadaşımızın önderliğinde kuruldu. Bu zat-ı muhterem bir gün yorgun yorgun işten dönerken bu ismi bulmuş. Biz de bunda karar kıldık. (yani isimde)

Sabri Amca bizim amcamızdı, babamızdı. Çoğu arkadaşımız onu tanımasa da ondan çok etkilendik. Sabri Amca herşeyden önce bir insandı (insancık değildi.) Kendisi kanserliydi. Evet kanserliydi. Ölüm döşeğindeyken yapılacak daha çok şeyin olduğundan bahsederdi. Sivas katilamı'nın olduğu günlerde kaybettik kendisini. Ölmeden önce neden hala birbirimizi öldürüyoruz derdi. Hiçbir zaman dünyadan umudunu kesmedi. Her zaman iyi şeyleri savundu. Acısını da çekti. Ceremesini kim yiyiyor belli değil. Ya şimdi.... Şimdiye oğulları Altuğ ve Göktuğ var. Bunlar müzisyen kardeşler unutmayın Altuğ ve Göktuğ.

Grup şimdiye kadar ne yapmıştır? Hatta niye yapmış bile olabilir?

Grup kurulduğunda Sivas katliamı olmuştu. Bizler duyarlı insanlardık. Herkes bir şeyler yapıyordu. Kimisi tepkisini sokaklarda yürüyerek, kimisi evinde televizyona boş boş bakarak, kimisi Sivas'ın hakkını soracağız diye bas bas bağırarak, kimisi de meyhane muhabbetlerinde Beyçet Aysan'ın, Metin Altıok'un şiirlerini okuyarak "Abi heriflerin öleceğini anlamışlar" diyerek tepkimizi gösterdik. Bizse sadece oyun oynayabildik. Caddelerde, sokaklarda, arkadaş muhabbetlerinde oynamak yerine sahne üzerinde oynamayı yeğledik. Oyun Sivas'ta katledilen Behçet Aysan, Metin Altıok, Asım Bezirci'nin düz yazı ve şiirleri ile Nazım Hikmet, Ahmet Arif, Turgay Fişekçi, Bertolt Brecht ve Faruk Tuğrul Okay'ın şiirlerinden oluşmuş bir kolaj çalışmasıydı. Oyunun adı KÜLTÜR ŞEHİTLERİ'ydi... Grup daha sonra Şizofrengi dergisinin Kasım 1993 sayısında Turgut Adatepe'nin yazmış olduğu Ademler ve Bademler adlı öyküyü oyunlaştırmıştır. Elimizde olmayan nedenlerle yayınımıza bir süre ara vermiş olduk. Yani oyun çıkmadı. Şu anda Lady Gregory'nin Ay Doğarken adlı eserini çalışıyoruz. (Siz bu satırları okuduğunuzda biz belki oyunu OYNAYABİLİRİZ)

-Grup nerede çalışır? Nerede düşer kalkar? (Niye sormuyorsunuz lan. Bu adamlar ne yer ne içer diye?)

Grup her yerde çalışabilir. Bukalemun gibidir. Bazen inşaatlarda, bazen bayırda, bazen derneklerde, bazen tuvallette yani aklınıza gelen her yerde (Tabii ki kerhanede de çalışabiliriz) Grup "Bir sahnemiz bile yok. Refah Partisine küstük" şarkısıyla ağlar, sonrada hiç sahnemiz olmadı ki deyip avunuruz.

(Herkes araya reklam alıyor. Biz de alıyoruz. Peşin peşin yazdık. Şimdi alıyoruz. Güzelyalı Evrensel Kültür Derneği, Tercan ve Civar Köyleri Kalkındırma Derneği, Tarkan'ın annesi Nezaket Teyze ve babası Feridun Amcaya bize çalışmamız, bağırmamız, tepinmemiz için olanak sağladıkları için sonsuz teşekkürler)

Grubun 2 kuralı vardır. Bunlar:

Kural 1: Aşağıda okuyacaklarınız bir okul yıllığı değildir.

Kural 2: Neydi lan arkadaşlar. Kusura bakmayın unutmuşuz.

Yaşlı Balıkçı (Halil): Grubumuzun gözbebeğidir. En büyük özelliği kızmayı becerememesidir. Çok iyi resim çizer. Sesi de çok iyidir. Kültür Şehitleri'nde oynamış. Ademler Bademler'de bize kriz geçirtmiş. Ay Doğarken'de de dehşete düşürmüştür.

Veyahutta NE DEĞİLDİR?

Sıradan (Murat): Kendisine sıradan der. Zaten öyledir. Sekiz çocuklu ailenin en büyük erkek çocuğudur. Tuzla'nın iki şairinden ikincisidir. İyi şiirleri vardır. İnşaatçılık, hamallık, konfeksiyonculuk, çaycılık derken şu anda börekçide karar kılmıştır. Hergün yağlı börek yemekten bıkmıştır, Bizle varolduğunu her zaman göstermiştir. Bazen kafası bilem çalışabilir.

Oyuncak (Tarkan): Bize çalışmamız için atölyesini sunan bir arkadaşımızdır. Çabuk gaza gelip güzel şiirler yazar. Tuzla'nın iki şairinden birincisidir. Atölyede sabaha kadar dikiş dikmektedir. Arada öğrencilik yapmak gibi kabiliyetleri vardır. Maalesef her taşın altından çıkmaktadır.

Yağmur Kardeşler (Olcay): Üniversiteye hazırlanan arada bir de olsa Kadıköy'de Hasır'a takılan bir arkadaşımızdır. Kültür Şehitleri Bir'de oynamış. İki'de ışıklarını yapmıştır. Şu anki oyunumuzda yoktur. Üniversiteyi kazanana kadar sosyalleşmemesi gereken bir arkadaşımızdır. Ne dileyelim. Allah müstehakını versin.

Yağmur Kardeşler (Gülsevim): Kültür Şehitleri ikide oynamıştır. Bir yerde çalışıyor ama adını bilmiyoruz (oranın). Grup elemanları üzerinde ciddi gözlemleri vardır. Özellikle beni aşağılık, adi, iki yüzlü, yalancı, iğrenç, çirkin bulsa da severiz biz kendisini. (Hatta herkesi) Ne demiş atalarımız kedi ulaşamadığı ciğere pis dermiş. Yok lan öyle değildi. Bulduk. "Bükemediğin bileği öp", buydu işte.

Kurban (Türkan) : Kültür şehitleri İki'de oynamıştır. Şu anda işsizdir. Folklar hocalığı, şarkıcılık, türkücülük derken soluğu aramızda almıştır. Belki şimdi pişmandır. Ama ne yapalım. (Dedik ya biz herkesi seviyoruz diye)

Kulak Kesen (Murat): Bally koklamak, adam dövüp, kulak kesmekten sonra T.S.A.'ya kazandırdığımız bir arkadaşımızdır. Bally koklamak gibi değerli bir şeyi bırakıp kitap okumaya spor yapmaya başlamıştır. Hiç bir oyunumuzda oynamamıştır. ŞİZOFRENGİ ADEMLER BADEMLER adlı oyundaki korkunç üretkenliği ve kötü alışkanlığını bırakmasından dolayı buraya girmeye hak kazanmıştır.

At Olamamış (Hasan): Ademler Bademler provalarına hiç aksatmadan her Allahın günü 8-10 kilometre yürüyerek devam etmiştir. Bir dönem kahvelerin kralı, serserilikte birinci, adam dövme konusunda usta iken Tiyatro sevdasına bunları tepip usfanmıştır. Üniversiteye hazırlanıp büyük adam olmaya karar vermiştir.

Kıvırcık (Deniz) Kültür şehitleri bir de oyunun müziklerini yapmıştır. Hayatını ben var ya benle geçmiştir. O sevdaya ODTÜ yollarına düşmüştür. Gitarı konuşturur, yoğurdu ise üfleyerek yer.

Göktuğ ve Mustafa: Kültür Şehitleri İki'nin müziklerini yapmışlardır. Göktuğ okumakta, Mustafa kömür ticareti yapmaktadır. İyi gitar çalıp, oyunlara müzik yapabilirler.

Bay Hiç: Kendisine hiç der. İnşaatta çalışır, tiyatro yapmaya uğraşır, Bilgisayar ve daktilo öğrenmeye uğraşır, gitar çalmaya uğraşır, kısa kısa öyküler yazmaya çabalar, sürekli okur, tanıdık tanımadık herkesle sohbet eder. Kısacası hiçin tekidir. (Arada birde bu piç olmaktan iyidir der.)

Yıllık niyetine okuduysanız yıllık bitti. Bu arada bizde kural 2'yi hatırladık.

Kural 2: Biz herşeyin mükemmelini yaparız demiyoruz. Sadece yapmaya çalışırız diyoruz. Çevremizde çok değerli insanlar var deyip onları kazanmaya çalışıyoruz. (Bally koklayanlar, inşaata çalışanlar, kahveden çıkmayanlar, adam dövüp gasp yapanlar vs...) Peki siz de neden denemiyorsunuz. Deneyin bir şey kaybetmezsiniz.

Kısa Metrajlı Not: Dedik ya biz masum bir grubuz diye. Masumuz işte. Aksini kimse inkar edemez. Eden olursa biz de serseri çok...

Uzun Metrajlı Not: Bize ulaşmak çok kolay. Arayan Belasını da bulur, Sabri Amcasınıda.

Tekrar Kısa Metrajlı Not: Hedefimiz biraz para kazanıp bedensel özürlü bir arkadaşımızı İngiltereye göndermek. Ne var ki hala dekor parası toplayamayıp bir bardak çayı dört kişi içmeye devam ediyoruz.

Bunu yazan Bay Hiç

"Kamu önünde idam adaleti yeniden kurmaz,
iktidarı yeniden etkinleştirir."
M.Foucault

"Ya şiire olmazsa korkup,
Ellerimi toprağa gömüyorum."
Muhsin Ünlü

sketchen treatment

ASOSYALİST MANİKFESTO

ya da Taşrada Düğün hazırlıkları

-çünkü ömür trajikmiş...
linci caprice:...**bileceğim ama...**

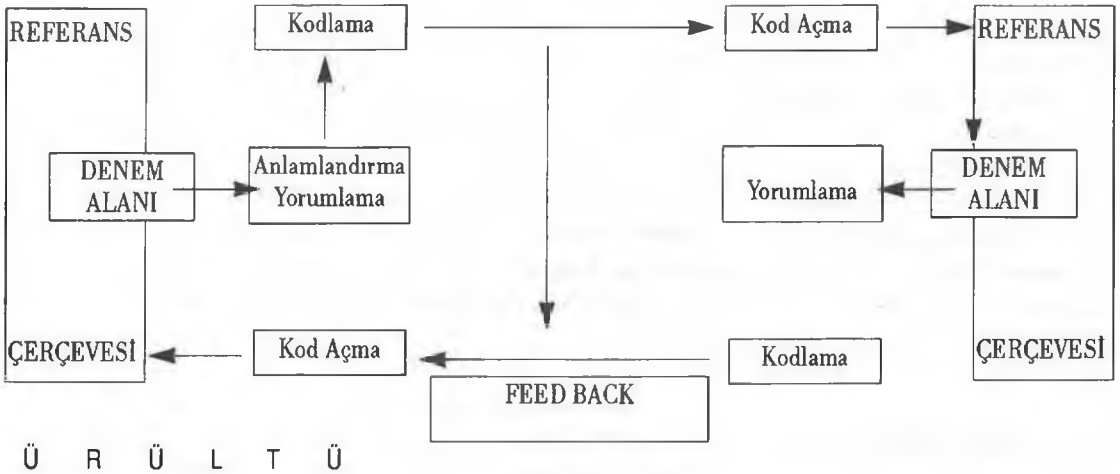

G Ü R Ü L T Ü

2nci caprice: **... konanmış çesinler çevrelende hotuyordu...**
Adü Alfabesi şöyl kie:Adü,Apü,Asü,Anü,Açü,Akü,Alü,Ayü,Ajü,Azü,Adü:

eitepirep

3üncü caprice:

I909.Fecr-i Ati. Yıllar . Şehir. İkindi. Soğuk. Konak. Adam. Çocuk.
Demişti. Söylemiş. Anlattı. Konuşuyor. Dilecek. İfader.
Renkler gri ve deep_purple. Çünkü ben ha tanın biriyim:

Baba: Bugün ne yaptın oğul?
Oğul: Hiç baba hiç.ne yapacam.

-PERDE-

4üncü caprice:

a)dır. su-i zan: Existential Depression <=> Afrim,Kafrim,Çolcok,
b)dır. En kentmeli aylar (a)dır. ile ilişkili olarak): Ocak, Şubat, Mart,
Haziran(ki ben doğmama) ,Temmuz, Ağustos, Kasım'ın ım kısmı ve
Aralık'ta bir yerler.

5inci caprice:

İbn-ül vakit,şehir,yazı -nedEn olmaSın-
ben-biz-hiç , dEdim
beN böyle dedim, aCabA
kimleRin aVuntusuydum

6ncı ki non_caprice tektir:**sevda;asla;böy ile gayrimeşrulaştırılamamıştır.**
Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep
Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep
Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep Zeynep

7nci caprice: **şarkı söyler gibi**

-Brechst Çeksem-
Hastalığım epik midir
Derler manik episodetur
Varlığım ki efektidir
Canım yabancılaştırmanın

8inci caprice:

a)Her militanın sol yanağında hıristiyan bir levanten kız gencin
portakal renkleri sakıldır.
b)Şairin biri.
d. Beyaz çoraplar giydirmek istiyorum
Ayaklarına.
c)Ankaralı taş evlerin dinsiz soğuğunuk duyuyorum sende gri;
Ağlatsam hanginiz ağlayacak? anlatsam hanginiz şair?
d)İd kokulu
Kanıl bir intihar çiçeğidir anın,
Başucunda şerefiyle bitivermiş
imimin.
Dur koklatma; fena ölüyorum.

9uncu caprice:

epig krizrafı; içindir synonymize çürütüm, organize ihanet, bilinçli haset hasbel kader şiir:

"Gökteki yıldızlar kadar dizeler yazılsa da
Kendime kendimden başka kendim yok."
Zekai A.Özger

IOuncu caprice:

Soliloquy:Dilin ceninine sıçak bokmak ihmal edilirse; şiir ölür.Şiir şairi, ölü şiiri "_ben doğurdum." övünür.Dil kendi yabancılaştırmasını içinde taşır. Onu harekete getiren şiirdir ki şehir kendini dille bulur. Değil midir ki şiir kurama kuruludur da acısını kadından çıkarır. Şiir şairi bunu bilemez,anlayamaz,ağlayamaz:

a)inanç'a yokayd
derivişliki sunar ıdım boyunca
amamilitanlık
hani tunçlar cinasın g
daha az kaçınılm ol oyunca az

b)Islak parke taşlar (ek_I(c))
inancım olmayaydı
dervişliği sunardım boyunca
ama militanlık
hangi cinnetler boyunca
daha az kaçınılmaz olabilir?
-nitedir görünmedin-

Ilinci caprice: **nevş-i mağrer günaşın nârına günhanda bakar.**

1+(s+kn+t+l) + e (g+c+lr)

"Annemi özledim. Özlemi anniyorum.Anlıyoruuum.Zenit bana ne söylediydi.
Hatıralanamıyor. Kurumlar ve kuramlar beni anneme üzüyor. Bende şiir yazabilme kaabiliyeti varmış.Öyle söylüyorlar. Ne dediğimi bilmek istiyorum. Hakkımı aramamak istiyorum. Boş başıma dolaşmak istiyorum.
Sosyalleşmemek istemek gibi bir hak tanınmak istendiriliyorduğum. Sahipsizim." falan gibi bir yazım var benim. Ben yazdım.

I2nci caprice: **Ah**

-SEVEMEMGİLİYE KAHIRINCI AKROSTİŞ RAHİME MADRİGAL DEĞİLİ ASILLAN-

Fundamentalim.
Uzuvunda isterdim tozlarımı patlatmak,çünkü
Nefistin. La kin
Duh kıldın beni; ama tâ topraktan yüceldim geliyorum şimdi gül'e durmak için baştan
Ancak ayaklarına fetişebilmem; ondandır.

13üncü caprice:

Magribi'ye yanılış söyeyazdırmak gerekir ise ağaç çeki lityum tuzu:
a)Lityum tuzu,
b)Lityum tuzları.
c)LİTYUM tUZLARI.

Eyyühelhuzzar;
Ceninin öl olması okru üz kılar.
Anl ki şehirme bu öllere kuruludur.*
Jesusal bilgimiz şehirmenin elinde acılı bir vâristir.*
Henüz bene nâsahip ana mütecaviz şehirme, varoluşunu gelecek ile kamulaştırır
Ah bilmez mi ki varolmak fikri grotesk bir yanılsagılandır.*
Anlamaz mı gelecek bir aydınlanma comediasının ara-oyunudur.*

Şimdi; tarihi durdurur.
Kutsalın ana yüklenmesi, tarihin çığlıklarını protestan orgların yeteneksiz
rasyonalizelerine vokal kılar.
An;haramdır*.
Haram şehirmede emperyalisttir*.
Anın eylemini gelecekte ole etmek:tarihin anti-social'e verdiki izinle ilgilidir anlamında birşey olacak burda iştea.
Şehirmenin reoluşu radikal şizofren dönüşmelerle mümkündür.* Hah.

-Ah yazı bana şehri sağlar.
?Bunun için im yazıyorum-

Kanlı bir devrime hazırlanılılyorsa 'ın mantıklı Fıransaları olmalıdır*.
Benim bütün Fıransalarım orta yerdedir*.
Kız ayakuçlarının bittiği yer benim Fıransalarımın
Eylemi iyeleme yetisi, orijinden sorumlu kuvvetler toplamının tekiller hiyerarşisindeki songörüsüne bağlıdır.*
Orijin okrdur.

Çünkü arınamıyorum.
Çünkü çaresizlik dalında güzel.
Çünkü olmamak kolay bir iş değil.
Çünkü seni seviyorum.

Ah "Çünkü içimde bir sıkıntı var.
Acaba en iyisi mevcut adet ve kurallara
bütün ömrümüz boyunca riayet
etmek değil miydi?
KREON

:şiir için zeyl-i mecbur
Çocucuksam,
Süheylî mecazınıza yeltenip ölmeden olmuşsam hokerize,
Direnmenin herine karşı yeni vardığım nicel şehirde annemi bana sarı imliyorsa,
Mekruhu paylaşmak özel bir iletişim müessesesi iken hiç konuşmamak için İlhan Berk okuyorsam,
Herkes toplumanın yutan elemanıysa,

Şehirse mi me,
Şehirse mi me,
Şehirse mi me,

Kendi başına uyumsuzluk tbir umutsuzluksa ve bu âdîyatta günlük yaşam politizesine tekabül ediyorsa,
Ah ki uyumsuzluk teslimiyete evridiğinde çağ acısının trajedisini kişi kendddtinde yaşar ve bunu kimse anlamıyorsa,n
trajedisini kişi kendtinde yaşar ve bunu kimse anlamıyorsa,
Aman elimin hamouruyla kalkmaz bu başsa ,
Modern paradigmanın kendisini tamanlayamadığına bir türlü inanasm ve
Habermasamıyorsam okuduğumu,
Ah rahtıma bu kadar düşkünken bana kalan aynaya bakıp bakıp anlamaksa,
Mizah;ortamın doğalına uygulanan yabancılaştırmaysa ve ahtı tutan bir şairsem ve
Seni şerefimle kurabilmek yeter ve gerek şarksa;

GÜLLERİMDEN BİR DAHA DOGMAM LAZIM

gelmez mi artık?

"...gelir,"
ENİS BATUR

Allah cezağnızı versin

münzevi bir halt şairi olarak
M.Muhsin ÜNLÜ
05.06.01994 pazar Eski çok Eskişehir

*Ek fiiller şairler için kurulmuş mur?

SOYUNARAK DA GİYİNEBİLİR İNSAN

"Birinci vazifemiz çocukluğumuzu unutmaktır!"

(Seyirciye dönüyorsun.)

Asık suratlıyım ben, hiç gülmem, hep 'olgun' davranırım, 'ben' neden böyle biliyor musun?

JONR: ?

Kendin olabildiğin yere kadar yürü ve dur. Onun ötesinde yürürsen kukla olursun!"

-İnsanlar neyi, neden, nasıl yazarlar?

Hep merak etmişimdir. Evet, bu yüzden başıma çok şey gelir, başıma gelmekle kalsa iyi, başka yerlerime de gelir. Yüreğime, umutlarıma, inançlarıma....

Merak edip birşeyler öğrenince, sanki bişey oluyor. Hayır. Evet.

Bişey oluyor.

Ne oluyor?

Çok şey.

Öğrenince n'oluyor?

Çok şey.

Neyin, nerde, nasıl yapılacağını; neyin, nerde, nasıl yapılmayacağını öğreniyor, öğreniyor ve öğrendiklerimizi bir-rik-ti-ri-yo-ruz. Biriktiriyoruz ki daha HAKİM olalım ve gerektiğinde (tartışmalarda-martışmalarda) biriktirdiklerimizi kendimiz YARARINA kullanalım. Kim bu kendimiz? Her ne olursa olsun sevdiğimiz, son (ilkte de) tahlilde HAK verdiğimiz mi? Belki...

Gene o orospu sözcüğe geldik. Hayır, orospulara kızmıyorum. Orospu gibi 'belki' de herkesle ama herkesle yatar, bunu öğrenmiştim felsefenin ağladığı, tüm verilerin yittiği bir vakitte, bakın şimdi o anı, güzelliği, her bir şeyi bir köşeye yığıp YARARIMA kullanıyorum. Kul'lanmak... Karıştı.

Bence de karıştı. AYNI YAŞAM GİBİ. Yazmaktan bahsediyorduk, hayır bahsediyorum. Neydi yazmak, bir varoluş biçimi mi? Mutlu olma olasılığı, entelektüelce dersek, katharsis mi? Ben hep böyle sorular mı sorucam? Hayır. Biryerlerde okumuştum, yazmak striptiz yapmakmış...

Yani iştah açıcı bir biçimde soyunmak. Yani ruhun-düşüncenin-duygunun (Aslında bunlar bir ve aynı şeylerdir, ben bunu biliyorum.) derinliklerine (?!) inmek. Demek ki giyiniğiz. Doğru... Külliyen doğru... Ama soyunarak da giyinebilir insan, bir çok kişi bunu yaşıyor şimdilerde, hem de açıklık-dürüstlük adına, soyunarak da giyinebilir insan, yinelediğimin farkındayım.

İnsanlara güvenmek istiyorum, sana güvenebilirmiyim? Sen kimsin? İnsanlar kötü. Nerden belli bu? Tabii ki kendimden ve senden. -Kötü olduğum bir dönem-zaman-an kesinlikle oldu ve o zaman anladım ki,

isteyen herkes istediği zaman kötü olabiliyor. "Masum değiliz hiç birimiz"mi?

Senin var mı bilmiyorum (ben, sen kim onu da bilmiyorum. Gerçekten sen kimsin- Kim...) ama benim takıntılarım var. Kafam hala 'aslında' da, ben "aslında" yı sevmiyorum. Biraz önce, dur bakayım nasıl yazmıştım. "Aslında bunlar bir ve aynı şeylerdir..."demiştim, 'aslında' sözcüğü yalan veya yanlış veyahut her ikisidir.

Bir de tersinden düşünelim. İnsanlar neden yazmaz?

Kamuoyu miskin miskin oturuyordu birahanelerde, kafelerde, garlarda, yanaştım yanlarına. Sordum soruşturdum. Bir çok fikir sahibi oldum bu (İnsanlar neden yazar, neden yazmaz.) konuda. Bana dediler ki: Iııı.... şey...bence... Iıı... bence bir insan yazmıyorsa kendini ifade edemiyor demektir. Araya girdim. Pat diye. Dangalakça. Dedim ki: Ya kendini başka 'yöntemlerle' ifade ediyorsa. Mesela resim yapıyorsa, mesela yönetmense. O zaman, haklısın, dediler. Demek ki yazmak kendini ifade etmenin tek yolu değilmiş. Yani, insan kendini başka yöntemlerle ifade ettiğinden edebildiğinden yazmıyor olabilirmiş. Bir de, "anlatacak bir şeyi yoktur, onun için yazmıyordur," dediler. Ben, yine pat diye girdim. Herkesin ama herkesin bir çocukluk trajedisi vardır anlatacak, dedim. Haklısın, dediler, hepimizin bir acısı mutlaka vardır. Ve acılarını anlatmaya başladılar. Dinledim. Dinledim... Onları dinlerken görünmeyen birinden (herhalde içimden) bir ses duydum: Şıııışt ... ne de acizsin sen! Acılara bile 'malzeme' gözüyle bakıyorsun, yarın bir yazımda kullanabilirim mantığıyla yaklaşıyorsun itirafların, sıcaklığın eşiğine, melzemeci, malzemeci, pis malzemeci!

Ciddi olalım beyler. Bayanlar ciddi olmayabilir ama biz ciddi olalım erkin simgesi olan beyler. Ciddi miyiz? Ciddiyiz. O halde yazıya devam. İnsan yaşıyorsa eğer, kelimenin tam anlamıyla yaşıyorsa. Yani YA-ŞI -YOR-SA. Neden yazsın ki? Neden... bir şiiri yazmak mı güzeldir, yaşamak mı ben yaşamayı seçerdim seçme şansım olsaydı, birileri bilmeyecekmiş, biryerlerde yayınlanıp altında imzam olmayacakmış vız gelir bana. Ben yaşadıklarımı birileri bilsin diye yazmıyorum ki (yoksa, öyle mi?)

Duyuyorum. Bir şiiri yazmayı istemekle, bir şiiri yaşamayı istemek ve hatta hem yazmayı hem de yaşamayı istemek birbirine karşı şeyler değil, anlamsız bir çelişki yaratıyorsun, diyorsun. Duyuyorum... dinle o halde bak ne diyorum sana.

Savaş sonrasında savaşı yaşayan ülkelerin edebiyatında büyük (?) atılımlar gerçekleşiyormuş, işte bilmem kimin romanı öyle güzel, öyle derin öyle yani ve öyle bilmem neymiş ki, nobel ödülüne layık görülmüş. Neden? Savaş sonrasında tüm o gözyaşı ve ölümü iyi aktardı diye. Yani, acıyı çok iyi 'güzelledi' diye. Ben olmasın böyle güzellik diyorum. Eğer o yıkımların, adressiz ve isimsiz yüzlerce hatta binlerce insanın üzerinden sırtından nobeller-oscarlar kazanılacaksa yere batsın böylesi sanat. Savaşlar, acılar, kıtlıklar olmasın diyorum ben. Varsın 'iyi' şiir, 'iyi roman, 'iyi' film yapmayalım. Ama yaşamda, yaşamda bulalım şiiri, yaşamımız şiir olsun.

Derler ki: Yazmak, kendinle yüz yüze gelmektir. Derim ki: Çağımın insanı korkunçtur. Kendini gördüğünde ürkebilir, eli ayağına, ayağı yüreğine karışabilir. Kendinden kaçmak için yazmıyordur belki insan. Yazmak, sürekli bir tedirginliktir.

Bir varoluş biçimiyse sanat, ya da yokoluş biçimiyse, tüm bunlardır yazmak ve yazmamak. Yazmak veya yazmamak hiçbir şeydir ve tanımlanamaz.

Sanatsız bir dünya, bir yaşam olurmu? Ben, ölesiye istiyorum olmasını. Yaşamın sanat olduğu bir dünyada, adressiz ve zamansız bir buluşma sözü veriyorum size. O günü ve o zamanı göremeyeceğimi bile bile.

Alİ TARHAN

Ocak-Şubat-Mart

1994

JONR: Ne olduğunu, neden olduğunu unuttum. Galiba bir rüyaydı. 'Galiba'..

Umut.

Umut. Yarına ait
olumlu bir vurgu.
Umutsuzluk. Aynı
zamanda psikiyatrik
bir belirti. Yarına
ilişkin üçüncü vurgu;
yarınsızlık.
Umut, insanlarda
gözlenen gelişmiş bir
beklenti tipi. Umudun
vardır. Umutla
yaşarsın.
Beklersin.
Yarını beklersin.
Bugün yaşananlar
gelir, geçer. "Geçmiş"
olur.
Esas oğlan yarındır. Elbet bir gün o
sahneye çıkacaktır. O sahneye
çıkacak, sen oturduğun yerden
mağrur ayağa kalkacaksın.
Beklersin.
Ertelersin. Ölümü yok sayarsın.
Beklersin.
Ölüm öncesi ve sonrası "yarın
vaadleri" içine umut serper.
Çalışırsın. Eşek gibi. Güzel gözlerin
kapalı. Düşünde yarın. Herşey, "var"
olduğu varsayılan geleceği garanti
altına almak için. Gün erir. Kalıplanır.
Yarın için saklanır. (Kullanılır mı?)
Biriktirirsin, alırsın-tutarsın,
saklarsın, yastığın altına koyarsın,
susarsın, içine atarsın, yutarsın,
katlanırsın, sesini kesersin,
unutursun, yüreğine taş basarsın,
görmezlikten gelirsin.
Umudun küçüğü büyüğü olmaz. O
umuttur. Ev, araba, sağlık, sevgili,
özgürlük, devrim. Hepsi umut olabilir.
Umutlarımız,
yarın da bizim umutlarımız mı
olacak?
Yarını düşünürsün. Evde, işte,
sokakta, helada yarını düşünürsün.
Yarın bugünün ruhuna girer. Irzına
geçer. Bugün, bugün değil yarın
yaşanır. Yarına yaranmak için bugün
çalışırsın. Yarın için üretirsin. Yarın
için bugün gözden çıkar. Elde kalan,
"bugünsüzlük".
"Yarın, bugün için bir çıkış kapısıdır.
"Yarın" hırsları, beklentileri, arzuları,
istekleri bugünün dışına taşıyıp,
tehlikesizleştiren (kastre eden) bir
aygıttır. Acılara, yılgınlıklara merhem
olur. Sıkıntılar, üzüntüler, dertler
yarın bitecektir. Yarın olmazsa,
bugünün yangını kontrol altında
tutulamaz."
Doğru.
"Yarını, yarın düşünmek.
Olmaz.
Yarına ait korkular bugün içimize
düşer. Korku,
bugünün içine işler.
Yarın adına yarını
bugün düşünürüz.
"Ama ya yarın?"
korkusu bugünü
sürükler, güdüler.
"Akıl"a danışılır.
Duygular kilitlenir.
Susturulur. Sürülür.
Eziyet edilir. Yarın
korkusuna bugün
güdük kalır.
Yarın, yarın adına
duygudan kurtarılır.
Yarın bir uçurumdur.
Ne inilir. Ne çıkılır.
Seyredilir.

KÜLTEGİN ÖGEL

Nazife kızdı. "Nali değil Neli Neli" dedi.